

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Militia Sacra || Dvcvm Et Principvm || Brabantiaë,||

Molanus, Johannes

Antverpiae, [1592]

Ad Historiam Ioannis Molani De Sacra Dvcvm Brabantiae Militia, Notae, A
M. Petro Louvvio Siluaeducensi in lucem emissae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38114

137

AD HISTORIAM
IOANNIS MOLANI
DE SACRA DUCVM

BRABANTIAE MILITIA,

NOTÆ,

A M. Petro Louvvio Siluaducensi in lucem emissa.

AD PRAEFATIONEM MOLANI.

ON altiori oportet repetere principio] Quin ante Pipinum i. Ducem Brabantiae culta fuerit haec regio, quae nunc Brabantia dicitur, Principemque, qui ei praesesset, habuerit aliquem, non est negandum: nullus tamen ante Pipinum Dux fuit. Nam cum Reges suos haberet Austrasia, domi se continentes, Duce opus non erat: ijs vero deficientibus, & regno Austrasiae cum Francia copulato, necessarium fuit in ea regione cum exercitu aliquem esse, qui Regio nomine prouinciam tueretur. Is itaque tempore Clotharij (seu Lotharij, ut alij legunt) primus fuit Pipinus Dux, ad annum Domini 625. patre natus Carolomanno viro nobili, & qui in tuendis regni Austrasiae limitibus non inutilem saepius operam Regibus suis nauarat, vsque adeo ut hi, qui Duces Brabantiae ac Tungrorum a Saluio Brabone Sumniana Iulij Caesaris neptis marito deducunt, non dubitent cum Carolo Hasbano, in Ducatu Austrasiae successorem scribere. Verum receptior habet opinio, Pipinum Carolomanni filium primum fuisse, qui cum Imperio Austrasiam rexerit. Qua de re nihil hic controuertimus: est enim historia illa propter vetustatem & hominum negligentiam admodum incerta. Adiungam tamen ipsius Molani hac de re verba: qui cum incredibili quodam studio omnem eam historiam sit perferatatus, ita in commentarijs rerum Louanensium, libro ex xiv. primo notauit. Sunt, inquit, qui ante Pipinum Landensem multos recenseant Brabantiae Duces, non obscuri modo scriptores, sed docti quoque indoctorum sequaces: quorum Ducum haec est series, *Saluius Brabo*. obiit anno ante Christum natum 32. eum scribunt cum Sumniana Iulij Caesaris nepte Louanii in templo Martis & Plutonis contractis nuptijs omnem Belicam gubernandam accepisse, &c. *Carolus Brabo* filius, post Christum

I 5

mortuus

I.

2.

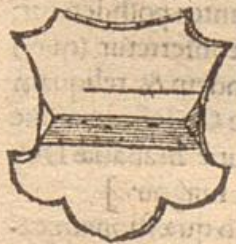
mortuus anno 40. Hunc vocant Ducem Thuringiæ, Regem
 Colonienſium & Tungrenſium. *Iulius Brabo* anno 79. obiit
 3. cum dicunt Iuliacum condidiſſe. *Oſtavius Brabo* anno 125. *Go-*
 4. *dardus Brabo* 172. *Godefridus Brabo* 209. *VVeticus Brabo* 288.
 5. 6. 7. *Artſardus Brabo* 335. *Marſiandus Brabo* 377. *Taxander Bra-*
 8. 9. 10. *bo* 407. *Anſegisus Brabo* 438. *Christianus. Carolus Brabo fil-*
 11. *taxandri.* 460. *Lando Brabo fil. Caroli.* 478. *Auſtraſius Brabo*
 12. 13. 500. Cuius hortatu ſcribunt Clodougum Franci voviſſe *Christia-*
 14. *nismum. Carolus Naſo Brabo* 524. Cuius filiam ſcribunt ex
 15. *Haimone de Ardena* peperiſſe quatuor filios *Haimonis*, dictos
 16. *Teutonicè, De vier Heyns kunderen. Carolus Hasbanus*
 17. *Brabo*: eum volunt à *Iuſtiniano Marchiam* ſuper *Scaldam* impe-
 traſſe. *Carolomannus Brabo* 615. Sunt alij multo modeſtiores,
 qui *Pipino* 3. tantum præponunt *Brabones* & *Carolomannum*
 patrem. Quorum ſententiã *Hadrianus Barlandus* attingit in indi-
 ce, quem præpoſuit *hæc omnia monſtroſa atque fictitia omiſi Brabonum nomina,*
eo quòd, &c. [Addit præterea] Verùm cum huiusmodi *Brabo-*
nes doctis omnibus diſpliceant, placebit fortasſe quibuſdam
 catalogus à *Wolſango Lazio* &c. conſcriptus in volumine *De*
gentium migrationibus, libro tertio, qui eſt de *Cimmerijs* [Ita-
 tumque recenſet 18 *Duces Brabantia* vſque ad *Pipinum Caro-*
li magni patrem, initio accepto à *Sunone* orientalis *Francia*
Rege, filio *Genebaldi*, ex citato *Lazij* libro. Sed adijcit cenſu-
 ram.] *Hæc quidem*, inquit, apud *Lazium* leguntur. Et noſtra-
 tes ſanè non ignorant, *S. Arnolphum* & reliquos claros fuiſſe
 in *Belgio* *Duces*; eoſque *Pipinis*, primis *Brabantia* *Ducibus*,
 ſanguine coniunctos fuiſſe lubentes fatentur. Sed non alios ex
Francia *Ducibus* maiores noſtri ante *Carolum Magnum Au-*
ſtraſia inferioris, quæ poſtmodum *Brabantia* nomen accepit,
Duces agnoſcunt, quàm *Pipinum de Landa*, &c. Itaque vi-
 dent ille quibus argumentis ſeipſum tueri poſſit: Ego ſanè ani-
 maduerti, eum, quantumcunque doctus fuerit *Historiographus*,
 dum hinc inde conatus eſt *Brabantia* *Duces*, *Comites Lou-*
nienſes, *Marchiones Antverpienſes* in catalogos congerere,
 multipliciter, quoad nomina, ſeriem, & genealogiam eorum
 aberrasſe. Quod libenter ei ignoſco, qui amore ſuæ *Auſtraſia*
Danubiana, conatus eſt *Auſtraſiam* inferiorem, ac potiſſimum
 in ea *Comitatum Louanienſem*, vnde illa enata eſt, ſcri-
 ptis ſuis honorare. [Inde reſutat errorem *Lazij* de *Hermanno*
 & *Henrico*, qui primos ſe *Brabantia* *Duces* appellarint. Sub-
 iungit c. 12.] *Secundo*, inquit, loco fortasſis quiſpiam mul-
 tum

nam mirabitur, quare noua & interrupta serie aliquot inter-
medios Lotharingiae Duces vsque ad Godefridum Louanien-
sem descripserim. Fateor me hic aliorum semitas praeteriisse.
Sed si qui ea consideret quae ex Sigeberto & aliunde
ad eorum confirmationem prouuli, is non aliud animaduer-
tet opinor, quam me non noua protulisse, sed vetera: nisi ea
uocentur noua, quae ignorata ex veterum scriptis renouan-
tur atque illustrantur. Certè Hadrianus Barlandus, Chronica
Brabantiae Ducum contexens, non solum maximam relinquit
in serie Ducum fenestram, quando in Ludouicum Caroli Ma-
gni filium desinit, & à Godefrido demum Barbato catalogum
resumit: sed & ignorantiam suam prodit, dum de hoc intersti-
tio scribit. Quae post Ludouici Principatum gesta sunt vsque ad
tempora Godefridi Barbati Ducis, qui Brabanticam terram ab
Arduennae Principibus occupatam primus recuperauit, ea haud-
quaquam incorruptis rerum gestarum monumentis prodita, nec
affirmare, nec refellere statui. [Alios deinde aliorum quoque
profert in recensendis Brabantiae Ducibus errores, in quibus dis-
cutiendis ita versatur, ut facile ostendat summam sibi historiae
Brabanticae cognitionem minimè defuisse. Cur uero sint qui à
Godefrido demum Barbato Brabantiae Duces exordiantur, quibus
fauent epitaphia duo Louanij, alterum Henrici I. in aede summa
D. Petri, alterum in ecclesia Praedicatorum Henrici III., rationem
adfert eos catalogum incipere ab eo tempore quo hereditarios Lo-
tharingia Duces habuit: nam cum vna non exigua Brabantia por-
tio, Comitatus nimirum Louanienfis, seorsim antea possideretur,
altera sub nomine Lotharingiae à Caesaribus conferretur (quod
valde Imperio damnosum erat) Imperator tandem & reliquam
partem Comitatus Louanienfis adiecit tempore Godefridi, atque
ab vnionis huius anno primus integrae & restitutae Brabantiae Dux
fuit Godefridus eam ob rem uocatus etiam Dux magnus.]

Adiungam nunc ex eodem quoque Molano quaestionem ca-
pituli 4. libri primi rerum Louanienfis, Cur Brabantiae Du-
ces primo loco uocentur Lotharingiae Duces? Quidam enim,
inquit, arbitrantur eos hunc titulum habere à Lotharingia quae
est ad Mosellam, ut sit sine re titularis dignitas, quomodo qui
Rex est Siciliae, Regem se scribit Ierololymorum, & Rex
Angliae, Franciae, & contra. Alij putant Lotrichum aut Lo-
trechtum fuisse apud Traiectum patriam Transmosanam aut
Cismosanam, alij denique aliter ignorantiam suam profitentur.
Ut igitur titulum hunc declararem, primò sciendum est sub Ro-
manorum Imperio nullum fuisse in Germania secunda Duca-
tum.

*Inter quos
Theodorus
Adamus in
Genealogia
Ducum Bra-
bantiae.*

tum. Nam Duces militares, quos labentibus Romanorum rebus Imperatores prouincijs præficebant, quorum formulæ aliquot apud Cassiodorum lib. 7. exstant, perpetuo ac hæreditario munere non fungebantur, sed eos pro re nata magistratu se abdicare compellebant. Post Valentini verb' tertij, ignauis Principis, principatum, occupata à Francis Germania secunda, Pipinus & successores eius dicti fuerunt Duces Austrasie. Tunc enim Brabantia nostra inferior Austrasia dicebatur, & ad regnum Austrasie pertinebat: postea à Lothario hoc Austrasie regnum dictum est Lotharingia, & regnum Lothariense. Unde quotquot erant in eo vrbes, castra, monasteria, ea passim apud mediæ ætatis scriptores Lotharingiæ annumerabantur: hinc à Sigeberto scriptum est ad annum 871. Colonie celebrata Synodus à tribus Lotharingiæ metropolitibus, Luitperto Maguntino, Bertulfo Treuirensi, Willeberto Coloniensi, & ab Abbate Vespergensis de Leodio scribitur. Ciuitas est Lotharingiæ B. Lamberti martyris patrocinio satis incluta. Complectebatur, inquit Lazijs, Lotharingia superior hodiernum Lotharingiæ Ducatum, Episcopatum Leodiensem cum Arduennæ, Luczelburgensi & Limburgensi Principatibus. Quibus nimirum finibus & Mosellanus Ducatus, & postea Palatinatus ad Sarram Hunfruckenensisq; ditio celebrabantur: inferior verò Hasbaniam, Brabantiam ac Iuliacensem Geldrensemq; Comitatus, nunc verò Ducatus, vt etiamnum distincti sunt, continebat. Quibus pariter finibus antè secula Bononiæ Ducatus & Louaniensis Comitatus ad famam venerant, quorum vetustior hic, cum Austrasie, tum Lotharici regni insigne vsurpabat, hoc est, albam sectionem in rubro clypeo. [Ex quibus Lazij verbi diligenter annotat Molanus, non ipsum solum Pipinum de Landis (id quod ex antiquissimis diplomatis eius constat) sed à sæculo etiam

Ducatum Austrasie, cuiusque Duces hoc insigni vsos fuisse, quo nunc etiam Louanium, Ducatus Austrasiani caput, atque ex eo orta Austria prouincia Danubiana, vtitur; clypeo nimirum rubeo, alba fascia redimito.] Postea cum Imperium Lotharingos sibi subiugasset, peculiarem instituit eumque amplissimum Lotharingiæ Ducatum, qui postmodum tamen diuisus est in Ducatum Lotharingiæ, Teutonice *Lothjrick*; in Ducatum Mosellanorum, qui nunc Lotharingia dicitur, & Comitatum Louaniensem. Itaque quando iterum Ducatus Lotharici & Comitatus Louaniensis in vnum Ducatus corpus eoluerunt,

Iuerunt, Brabantiae Duces ab hac inferiori Lotharingia, quae alio nomine Brabantia dicitur, nomen hoc acceperunt [Et post pauca cap. 15.] Cum autem Ducatus hic, ait, & à regno & à Regibus Lotharingiae nomen suum habeat, non mirum est praeponi titulum Ducatus Lotharingici. Solet verò magna huius Ducatus portio à mediæ ætatis scriptoribus dici Bratuspantium, Brachbantum, pagus Brachbantensis, & incolæ Bratuspantij, Brachbantiones, Brachbantenses, postea molliori nomenclatura dicti sunt Brabanti & Brabantini, ipsa verò ditio, Brabantia. Itaque Henricus 11. Dux Lotharingiae & Comes Louaniensis; cum Comitatus eius latissimè se extenderet, exemplo Comitum Hannoniae, qui primò dicebantur Comites Montenses, à primaria Hannoniae ciuitate, & postea à ditioe tota Hannonienses dici maluerunt, titulum suum secundarium mutauit, & pro Comite Louaniensi scripsit Ducem Brabantiae: quod paulatim ita increbuit, vt prior & dignior Lotharingiae titulus in vulgari sermone sit obscuratus. Louanienses enim Brabantos se esse sciunt, sed si quis eos Lotharingos diceret, multi obstupescerent. Quam immutationem accidisse arbitror, quia hoc nomen etiam ad Ducatum Mosellanorum & totum Lotharingiae regnum, quod Hannoniam quoque continebat, non sine æquiuocatione pertinere solet. Ita Molanus, adiungens esse distinguendum Brachatum, quo nomine olim ditio Alostenfis significabatur, à Brachbanto Ducatu. Subiungit quoque Aquisgranum & Ducatum Limburgensem nunquam fuisse Lotharingiae, sed Imperij semper, quæ tamen Duces Brabanti in tutelam iam olim receperint, adhibitis ad eam rem testimonijs non paucis. Hæc, inquam, atque alia complura ex intimis historiarum veterum penetralibus eo loco Molanus doctissimè recenset. Quæ si quis diligenter expendat, iam è multis difficultatibus exitum habet qui Belgicis Historiographis operam dat: nam cum in hac regione, quæ nunc tota propemodum ad Brabantiae Ducem deuenit, varij aliquando Duces fuerint, eos singulos eorum historici maximis congestis voluminibus dum nimium affectu tribuunt, ita illustrare conati sunt, vt suis scriptis omnem nobis veterem historiam eiusque fidem recentioribus, non dicam nugis & fabulis, eripiant. Quorum non difficile esset in exemplum aliquot producere, nisi inuidiam res ea potius quam utilitatem aliquam sit allatura. Sed nunc ad aliam quæstionem de nomine Austrasiae reuertamur.

Austrasiam igitur, quæ à Lothario Rege Lotharingia postmodum est appellata, iam verò in varias diuisa prouincias, Brabantia,

bantia, Lotharingia quæ nunc dicitur, Lüttenburgo, Namur-
 censi, & Leodiensi patria ac vicinis ditionibus continetur, qui-
 dam ab Austrasio Tungrorum Duce, qui sub Childerico &
 Clodouæo Francorum Regibus vixerit, dictam existimant: id
 quod minùs mihi videtur verissimile. Arbitror ex eo potius sic
 appellatam, quòd Franciæ eius temporis regno ad orientem sit-
 nam & ex eo dictam esse Austriam Germanicam, historici produnt,
 quòd Imperium Germanorum eam versus orientem prospiceret,
 cui etymologiæ tamen si Latina vox minùs conueniat, Germani-
 ea tamen nihil aliud significat: dicitur enim *Osterrijk* / hoc
 est, regnum Orientale, id quod Latinis est Austria. Contine-
 bat verò Austrasiæ regnum diuersos sub se Principatus. Illa enim
 pars quæ circum Metim regni Austrasiani caput est, Austria
 Mosellanica; quæ verò inferior versus Tungros vltimusque
 protendebatur, quæque nomen Hasbanicæ postmodum sortita
 est, non aliter quàm *Moselandt* vocabatur. Iam verò & Mar-
 chia Antuerpiensis non contemnendam habebat ditionem; &
 Comitatus Louanicus, qui in amplissimum Brabanticæ Du-
 catum transiit, sub Austrasiæ regnum cadebat, tamen si Loua-
 nicenses è patre Hannonicæ Principe procreati, Francorum partes
 potissimum sequuti, eorum subsidijs contra Imperatores nite-
 rentur: quæ de re suo loco. Interea tamen, quod in huiusmodi
 rebus per atatem fieri solet, nomina limitesque Imperij sui, va-
 riè hæcenus mutauit; vt, si quid in veteri historia de Austrasiæ
 regno subiectis que ei prouincijs legatur, ad temporis annota-
 tionem potius, Principumque genealogiam, quàm ad locorum
 nomina sit confugiendum, cauteque & non sine summo iudicio
 singula perquirenda.

*CHRISTIANOS Francia Reges existisse quibus Bra-
 bantia parebat*] Iucundam lectori gratamque existimo futu-
 rum narrationem, quæ de Francorum origine, è varijs non
 historicis modò, verum alijs quoque scriptoribus à quibusdam
 in commentarios refertur. Indo enim manifestum euadit, vnde
 Francorum Regi in Brabantiam vicinalque regiones iam olim
 ius atque imperium fuerit, simulque quàm nobilis & antiqua
 sit Principum patriæ huius nostræ successio: de qua narratione
 tamen non apud omnes perinde certò atque indubitato constet,
 malimus tamen veterum hac in parte historicorum fidem ac tot
 passim coniecturas iudiciaque à vero non planè aliena sequi,
 quàm cum paucioribus quibusdam sine ratione in contrarium
 niti. Itaque Francos ex ipsa propemodum Brabantia oriundos,
 eosdem illos esse populos, qui vetusto nomine Sicambri dice-
 bantur,

bantur, iuxta Saxones & Cimbrōs ad ostia Rheni habitantes, quiq̄ue Rhenum transgressi, Galliam à Iulio Cæsare Romanorum Imperio subditam, multorum annorum continuis bellis sui tandem iuris esse fecerunt, in eamq̄ue transierunt, non dubium est. Id quod à Molano etiam cap. 1. indicatum, atque à plerisque historicis diligentissime est annotatum. Vnde & illud à S. Remigio Clodouæum baptizante prolatum fuit, Depone mitis colla Sicamber, &c. vt mirum sit non defuisse qui id negare non vereantur: sed quoniam eam rem pluribus probare verbis presentis non est instituti, loca adjicio, ex quibus colligi probatio facillimè queat. Videri itaque poterit Iustinus lib. 12. hist. quem secutus est Nauclerus vol. 1. generatione 57. Cæsar lib. 6. belli Gallici, Strabo lib. 7. vbi (Sugambros) pro(Sicambros) dicere eum vix mihi dubium est, qui omnes Sicambrorum meminere. Vide etiam Panegyricum ad Constantinum, cui similis est Eutropius in Constantino, Panegyricus etiam ad Maximianum Augustum, Blondus decade 1. lib. 1. Meminit & Hieronymus Francorum in vita Hilarionis. Irenicus etiam German. exeg. lib. 3. cap. 76. Hunibaldo, qui tempore Clodouæi xv 111. de Francorum regno libros conscripsit, veritus contradicere. Gregorius Turonensis in eadem est sententia, Annonius quoque Monachus, quem alij Amoinum vocant, & Sigebertus Gemblacensis initio suæ historiæ Brabanticæ, Paulus Aemilius, Gaguinus, Munsterus in sua Cosmographia. Ad hos omnes accedit Lazius, Abbas Urspergensis, Ado Viennensis, Andreas Monachus, & alij passim. Itaque cum è sedibus suis egressi Franci, qui & Sicambri, Galliam inhabitare cœperunt, priorem tamen locum in sua potestate retinuerunt. Erat autem ille, vt ex ijs quos supra citauimus historicis clarum est, ea patria, quæ Hollandiæ, Gelriæ, Frisiæ, & propinquare regionum terminos habet, quo in loco vrbs regni caput Neomagium ab eis constructa fuit; quam cum incolerent, & in Gallias paulatim imperium extenderent, primum omnium eam, quæ nunc Brabantia est, terram occupauerunt, indeq̄ue progressi sunt, donec commutata regni sedes in Francia, quæ nunc appellatur; est constituta. Regnum verò Sicambrorum à Troianis ortum habere testatissimum est. Itaque vt ab ipso suo exordio, ac velut ab ouo ad Clodouæum vsque, qui primus eorum Christianus fuit, qui Franciam rexerunt, historiæ eius deducamus: Post Troiam à Græcis decennali bello victam, Aenea, qui à clade supererat, in Italiam profecto, Antenor etiam qui Troianorum quasdam reliquias collegerat, incertus quo

Antenor ante
Christi nata-
lem 440. anno.

Marcomirus
1. *Cambrorum*
Rex.

In Sicambriam
migrant Tro-
ians.

Antenor 2.
anno 412.

Sicambri.

Neomagen.
Priamus an-
no 382.
Linguam mi-
grant Sicambri.

Neomagium
constructum.

Cimbri è Si-
cambria.
Helenus an-
no 356
Tugri subiecti.

Diocles an-
no 337.

quo tandem loco quietem superi largirentur, post multa itinera ad Meotim paludem delatus est, ibique ad oram Scythiæ confedit, Scythæ ob id à posteris appellatus. Quo in loco cum à Gothis vicinis permanere prohiberetur, atque ob id sæpius vario cum eis Marte pugnasset, tandem in prælio occisus, *Marcomirum* filium habuit in regno successorem: qui cum neque Xerxis Persarum Regis (cum quo societatem inierat) auxilijs amplius se quidquam contra Gothos incurstantes proficere intelligeret, quam Darij amicitia profecerat pater; oraculo consulto, ad Saxonum Regem legatos mittit, vacuum ab eis suis (quorum, exceptis seruis, 489360. erant capita) locum petituros. Saxo Legatis auditis, ut Gallorum, qui Rhenum transgredi contra Germanos non dubitabant, à se vires potentiamque auerteret, fines regni sui, qua parte Galliam respiciebat, Troianis libenter concessit. Itaque ad annum 433. ante redemptionem generis humani, mouent Troiani Marcomiro Duce ex Scythia in eum locum, qui circa Rheni Mosæque ostia incultus adhuc ea ætate permanebat. Germanis itaque non amicitia solum, sed affinitate etiam iuncti Troiani, locum à Saxone datum, transmissis Rheno, vicinaque paulatim Gallia subacta, longè ampliorem fecerunt. Marcomiro autem anno 412. defuncto, regnum suscepit *Antenor* 11. qui cum mox vita functus Cambriam uxorem ex Britannijs oriundam superstitem reliquisset, ipsaque prudentissimè rem gereret, Cambriæ regnum ex Troianorum imperio cœpit appellari, indeque Troiani Sicambrorum nomen feruntur accepisse, qui paullo antea Saxonibus, quibus cum affinitatem contraxerant, *Neomagen* hoc est, noui affines fuerunt nuncupati. Huic successit *Priamus*, sub cuius imperio lingua Troianorum vernacula, non Dubium Græca, Scythica tamen barbarie non parum infecta, in Saxoniam paulatim transiit. Cumque urbem nondum aliquam ædificassent, ille Regiam primus sibi construxit, quæ nomine, ut apparet, permixto, Neomagen à vicinis vocata fuit. Clarere cœpit hoc Rege Sicambrorum & nomen & regnum, vicina trans Rhenum & Mosam Gallia, suæ regioni adiecta, in quam & Colonias deduxit, Cimbroque Romano bello celebres collocauit. Mortuo anno 356 Priamo, filius successit *Helenus*, qui inter cætera, etiam Mosam ponte stratum transgressus, Tungros, quorum ea ætate maxima erat potentia, sibi subiecit. Hoc tempore distincta fuit Sicambria in inferiorem & superiorem, quarum illam Cimbri è Sicambriis eò deducti coluerunt. Helenus Rex cum 19. annis imperasset, successorem habuit *Dioclem* filium, quo tempore cum Gothi, qui & Getæ immen-

sa pro-

sa propemodum multitudine è Scancianis insulis progressi in Sicambriam irruissent ; illos Diocles, accitis Saxonum, Thuringorum, & Teutonum auxilijs, memorabili pugna strauit, qua vno solùm prælio è Gothis ad centum & amplius ; è Sicambris & socijs 25 milia hominum ceciderunt, desiderato Heimanio Thuringorum Rege. Gallos deinde magno numero tecidit, Alexandrum Magnum in Sicambros irruentem fortiter excepit, vt est in Iustino lib. 12. & Nautlero gener. 57. Diocli *Helenus* filius, anno ante Domini nostri natiuitatem 298. substituitur : qui cum ingenio stupidus atque animo degener esset, ideoque à Gallis acie victus, atque ab Alexandro etiam non parum attritus esset ; regno priuatus, *Basannum* fratrem habuit successorem ; qui cum 36. annis imperasset, mireque superstitioni deditus, cum Hellegast propheta suo assiduus esset ; tandem, substituto sibi *Cleodomiro* filio, dispareret, anno ante Christum 248. cacodæmonum versutia, vt Merodacus Sicambrorum historiographus Tritthemio teste sentire videtur, de vita sublatus. Cleodomirus Gallos ad Mosam strauit, sedit annis 18. eius Filius *Nicanor* annis 34. Post eum *Marcomirus* 11. filius annis 28. Eum secutus est *Clodius*, cuius ætate Cimbri ex Danis, Sueuis, Notuegis, Teutonibus, Sicambris, Tungris, Aduaticis, Menapijs, collecta multitudine, Italiam inuaserunt : qui à Mario cæsi, triumpho Romano occasionem dederunt. Vndecimo post anno Sicambris præfuit *Antenor* 111. Clodij filius, qui vixit Rex annis 28. Inde *Cleodomirus* 11. qui Gallos Mosam transgressos regredi coëgit. Atque hoc 20. imperij sui anno vita functo, successit *Merodacus*, qui Cimbriorum Dux fuerat in Italijs. Is post cæsos à Mario Consule Cimbros, ab eo non parum fuit attritus. Præfuit annis 28. Successit *Cassander* : ei *Antharius*, quo Rege Iulius Cæsar Rheno ponte strato cum Sicambris non admodum feliciter bellum gessit. Moritur Antharius in pugna contra Gallos, anno ante Christum natum 27. regni 35. Succedit *Francus* filius natu maior, à quo Francos esse nominatos Troianos, qui iam & Sicambri & Neumagi dicebantur, omnino est verisimile. Is Gothos ab Augusto vt in Sicambros mouerent pecunia conductos vicit, Gallos cecidit. Quod agrè ferens Augustus, Drusum priuignum, qui satis feliciter rem gessit, contra eum misit. Druso defuncto, qui successerat *Quintilius Varus*, cum legionibus à Sicambris est interfectus : post què *Tiberius*, Drusi frater, triennio cum Francis bellum gessit, qui eos sub Imperium Rom. adduxit. Obijt Francus anno ante Christi natalem primo. Post eum *Clogio* filius imperat annis 30. Is filium secundo natum *Fri-*

Getas vict.

Gallos stravit.

Alexand. p.

Magnus.

Helenus 2.

298.

Basannus 284.

Cleodómirus

248.

Nicanor.

Marcomirus 2.

Clodius.

Bellum Cim-

brium in Ita-

lia.

Antenor 3.

Cleodomirus 2.

anno 131.

Merodacus

anno .111.

Cassander.

Antharius:

Iulius Cæsar.

Francus à quo

Sicambri dicti

Franci.

Bellum Sican-

brium Rom.

Clogio anno

ante Christum 1.

Frium

Frisones.
Herimerus. sum littori maris Germanici præfectum dedit, à quo Hunibaldus Frisonum nomen deducit. Clogio filium *Herimerum* habuit successorem, virum impigrum, & in re militari non parum versatum: quo, anno regni sui 12. nimis audacter in medios hostes Gallos irrumperente ac cæso, *Marcomirus* 3. Herimeri frater, anno post Christum natum 32. regnat apud Francos, qui longè lateque per circuitum vicinos suos egregiè bello fatigavit. Obijt anno Christi 50. Sequitur eum *Cleodomirus* tertius filius, qui Gallis, & Romanis Gallorum patronis, multum negotij fecit. *Antenor* 4. Moritur anno 64. Inde *Antenor* 4. qui ponte in Mosa constructo ad Galliam transiit, eiusque magnam partem longè lateque vastavit: sed cum insequentibus eum Gallis in patriam rediret, pontisque quo Mosa transeundus erat, militum certatim transcuntium pondere grauatus corruisset, ipse ea suorum calamitate percussus, simulque hostem à tergo instare sentiens, in flumen se cum suis coniecit, quod plerosque natandi ignaros submersit. Anno regno 6. successorem habet *Ratherum* filium, hominem impigrum, & totis quibus imperauit 21. annis nunquam à bello vacantem. Nam cum vicinos Gallos Franci, qui & Sicambri, haberent hostem perpetuum, illi verò à Romanis defenderentur, non cum Gallis modò, sed cum Romanis etiam pugnandum erat, qui hoc vnum agebant, vt Francorum regnum, si non delere, saltem coercere à Gallis subditis infestandis possent. In quam rem ad ostia Scaldis & Mosæ plurima erant à Caio Iulio Cæsare ædificata castella, quorum celeberrimum Caia, quæ nunc Gandauum, à Caio Fabio equite Romano & viro strenuo defendebatur. Octavius etiam Germanicus, Caroli Inaci & Sundanæ filius, Agrippinam ab Agrippa auunculo in limite Francorum ædificatam regebat, Belgisque præerat: post cuius mortem cum Belgæ à Romanis defecissent, Carolus Brabo defuncti nepos ab Augusto Belgarum Imperium acceperat. Eius deinde filius Tirus & Iulius, cum patre senescente, Romanorum in Belgica legati essent; Iulius quidem Iuliacum in ipso Francorum solo ad eos coercendos ædificauit. Hostilia quoque Neruionum à Torno Duce, ne latius in Gallias euagarentur, constructi cœpit. Granus deinde, Neronis fratris sæuitiem effugiens, extremas siluæ Arduennæ oras tuebatur: quo in loco cum calidas aquas inuenisset, plures ad aquas Grani, siue à Grano inuentas accedentes, nomen & honorem loco fecerunt. Denique & Antonius, Senatorij ordinis Romanus, cum Hollandiam, quæ tunc Batauia dicebatur, tueretur; Antoniam contra Francos vicinos condidit. ea vrbs postea Viltenburch, iam verò Traiectum ab incolis

incolis est appellata. Octavius quoque, qui Iulio patri in Agrippina Imperio successerat, in Francis & Saxonibus confederatis domandis torus erat: ita ut nulla ætate, neque sæptis neque fortius à Francis pugnatum sit, quàm hoc Ratherij regno: in ipsissenim finibus suis contra Gallos & Romanos decertabant. Sepultus est autem Ratherus anno Christi 89. in vrbe quam suo nomini condiderat Raterdenia. Succedit *Richimerus* filius, quo Principe cum Gothi in Saxoniam, more suo, potentius iruissent, à confederatis Vindekindo Saxonum, Hermenfrido Thuringorum, & Richimero Francorum Regibus cæduntur. Quo facto, ut & ijs, qui è prælio fugerant, omnis in patriam reditus intercluderetur, simulque perpetuis eorum emptionibus obstaculum poneretur, è suo regno singuli multitudinem collectam atque permixtam contra Danos & Gothos, qui Scancianis insulis continebantur, munitionem futuram ad maris limitem interposuerunt. A quo collecto hominum cœtu, *Alleman* nomen principium habere videri queat. Is porro locus est, qui hodie *Marchia Brandeburgensis* nuncupatur. De quo plura quædam cum ad *Otonem Magnum* * in historia Molani erit peruentum. Collectæ autem huic multitudini præfectus fuit *Sunno* filius *Richimeri*. Moritur *Richimerus*, substituitur *Odemarus* filius anno Christi 113. Princeps pacis admodum studiosus. nec mirum: nam cum *Traianus Imp.* immensum pænè exercitum in *Dacos* Francis vicinos eduxisset, simulque *Agrippina* Romanorum præsidia contineret, non sine magno suo periculo in Gallos mouere poterat; quamobrem & fœdus cum ijs iniit, & pacem seruauit. Rexit annis 14. sepultus in *Odemarheim* vrbe à se condita, in finibus *Traiectensis* diœcesis. Filium reliquit *Marcomirum* 4. qui sedit annis 21. Inde *Cleodomirum* 4. filium habuit successorem, qui post 17. annos mortuus, *Faraberto* filio regnum reliquit. Is nulla re memorabili gesta moritur anno regni sui 28. Christi nati 193. Sequitur eum *Sunno* filius, audax & bellicosissimus Princeps, cuius gesta ab *Helligasto*, eius ætatis Philosopho, metro Teutonico conscripta, in suos commentarios transtulit *Hunibaldus*. Succedit *Hildericus* anno Christi 221. per annos 40. Ei filius *Bartherus* substituitur, qui regnavit annis 18. Is, *Decio* Imperatore cum filio & exercitu à Gothis cæso, ac Gallo inerti Imperium Romanorum inuadente, à fœdere, quod cum Gallis parentes eius seruauerant, resiliit: quin & Gallis subiugatis, in Italiam penetravit, ad ipsa vsque *Rauennæ* moenia regionem omnem populatus. Inde senio confectus, iterum per *Antharium* filium Gallos deuicit. Post *Bartherum*

Raterdenia.
Richimerus
anno 89.

Alleman.

Marchia Brandeburgensis.
*cap. 31.

Odemarus
113.

Marcomirus.
Cleodomirus.
Farabertus.

Sunno 193.

Hildericus.
Bartherus.

Clodius. *Clodius* filius, qui annis 18. Sicambriis siue Francis præfuit, vario sæpe Marte cum Aureliano Imp. pugnavit. Eum secutus est *Vvaltherus* filius, qui, nulla re memorabili gesta, moritur anno 8. Imperij sui. Inde *Dagobertus*, iustitia insignis & pietate, præfuit annis 11. Mox *Clogio*, quem Romani incautum oppreserunt. Hic cum insigni temeritate in ipso pugnae ardore in confertissimos hostes sese iniecisset; multis trucidatis, ipse quoque interfectus est: cuius morte ne territi Franci fugam inirent, egregio stratagemate eos Cleodominus Clogionis frater delusit. Is enim indutus ex tempore fratris Regis armis, Regem se gessit: ut non prius Clogio cecidisse crederetur, quam victoria Franci potiti, Cleodominum Regem pro Clogione salutarunt. Cecidit *Cleodominus*. Clogio anno regni 2. Succedit non filius, sed frater *Cleodominus*. Quo Principe cum inter Thuringos & Suevos bellum esset exortum, Thuringi opem Franci implorant. Ea vero lege eis auxilia decernuntur, ut partem regni sui Francis in perpetuum tradant. Itaque Cleodominus 7. regni sui anno fratrem Genebaldum cum 30 milibus familiarum Ducem creatum eo transmisit: cuius aduentu Suevi territi, ei negotium litis, quod cum Thuringis habebant, decernendum committunt. Is itaque Genebaldus primus Franconiae Dux fuit, cuius successores 414. annis floruerunt usque ad Pipini Breuioris tempora, qui cum maior domus Franciae esset, ultimò huic Ducatui præfuit, post eum ad Episcopos Viriciburgenses est translatus. Præfuit Cleodominus Francorum Rex Sicambriae annis 18. Succedit *Richimerus* filius, qui devictis Saxonibus, Gallis, & eorum patronis Romanis, demum à Gallis victus occubuit, anno regni 13. Inde *Theodominus* anno regni 10. à Gallis obtruncatur. Sequitur *Clogio* Rex, vixit annis 18. Eius filius *Marcomirus* annis 13. Augustam Treuitorum Francorum Imperio adiecit. Fuerunt autem hi duo posteriores, Duces tantum Franconiae, non Reges, sed Interreges Sicambrorum: donec *Pharamundus*, Franconiae Dux, Marcomiri filius, Rex electus est, anno Christi 419. Qui Wiriciburgi Regio diademate insignitus, ingenti collecto exercitu Francicam gentem, Rheno transmissa, & Vosagis montibus superatis, primus in Galliam transtulit. Verumtamen propter Gothos, quorum furori Honorius Cæsar Galliam Aquitanicam concesserat, ulterius non est progressus. Moritur anno regni 7. vel ut alij, 11. conditus in Vosagis montibus. Pharamundo *Clodius Comatus* succedit anno Christi 426. Qui cum animo maximus, & belli gerendi scientia non modicum præstaret, ingentem & ipse à Francis conflavit exercitum, Treuerim, Metim, Brabantiaeque oppida

Vvaltherus.
Dagobertus.
Clogio.

Cleodominus
Stratagema.

Cleodominus.

Franconia Ducatus à Cleodominus institutus.
Genebaldus Dux Franconia primus.

Richimerus.

Theodominus.
Clogio.
Marcomirus.

Interreges Francorum.
Pharamundus.

Franci relicta Sicambria in Gallias transiunt.

Clodius Comatus.
Positio Clodij.

oppida plurima expugnauit ; omniaque quæ Franci antea Romanis victoribus in Gallijs perdididerant , recuperauit ; Nervios , tametsi Romanorum auxilijs auctos , subiecit ; Morinos , Cameracenses , Ambianos , Bellouacenses , omnesque circumregiones ad mare vsque Aquilonare , Occidentemque Sequanam & Ligerim , Francorum imperio submisit . Ceterum , Sueffionibus obsessis , Philo Clodij filius , sagitta traiectus , tanto dolore parentem affecit , vt mox ipse quoque febris defunctus sit , anno Domini 446. regni 20. Huic *Albero* filius succedere debebat ; sed cum propter ætatem adhuc minorem Meroueus ei à patre testamento tutor datus esset , ille Franciæ regnum inuasit ; Alberone etiam fuga salutem querere coacto , qui postea montibus Annoniæ ædificatis , & saltu Carbonario (quem Ardenam Leodio vicinam fuisse siluam , indicant ea quæ circumstant) sese tutatus est , Meroueo interea Francorum Rege ; qui cum Britannias Gallicas occupasset , cum Aëtio Romano Galliarum præfecto , bello Hunnico contra Atrilam gesto interfuit , sedesque Francorum in Gallijs latius extendit . Obijt anno Christi 457. Meroueum hunc quidam Clodionis filium nothum esse , quidam consanguineum , quidam militem virtute insignem , volunt . Successit *Childericus* filius per annos 27. Hinc *Clodoueus* Childerici filius anno Christi 485. vsque ad annum 514. de quo est primum in Molani libello caput . Is Romanorum , qui Sueffionis etiam tum imperabant , potentiam planè deleuit , necato eorum Rege Siagrio , Aegidij (qui Childerici patris regnum nonem continuis annis inuaserat) filio .

Albero à Meroueo regno paterno eicitur.
Montes Annonia.
Saltus Carbonarius.

Childericus.
Clodoueus.

Ita Franci , qui & Sicambrorum ac Neomagensium Reges , eum paulatim Galliam omnem , Rhenum transgressi , occuparint (id quod præcipuè factum est Clodio Comato Rege , qui Valentiniano imperante Francis præfuit) non eam modò quæ nunc Francia dicitur , sed inferiorem quoque hanc , siue Gallorum , siue Germanorum regionem , eamque potissimum & ferè solam adhuc occupabant . Itaque Regibus Francorum Brabantiam pluribus seculis paruisse , eosque ad eius limites sedem regni Neomagium habuisse , ex antiquitate docemur . Leguntur autem sub his Francorum Regibus aliquot posterioribus nominatim Brabantiae Duces : qui fuerintne à Troianis Sicambribus ad regendum prouinciam constituti ; an verò (vt quidam arbitrantur) è Tungrorum regno , quod Sicambrico etiam antiquus est , fuitque postea Lotharingiæ inferioris nomine appellatum , sint orti , non vsque adeo certum mihi est . A Troianis quippe Sicambribus impetitos sæpe Tungros , cæsos eorum Reges , nunquam

quam tamen penitus esse deletos, quin & à Romanis contra Sicambros defensos, postea verò & confœderatos Francis lego. Permanserunt sanè Tungri ad tempora vsque Clodij Comati, nunquam à Troianis victi penitus atque deleti. Quam ob causam cum è Sicambria in Gallias mouerent Troiani, non per Tungros, quod rectum erat iter, sed coniunctis in Franconia viribus, per Alfatiam & Mediomatrices irruerunt. Hoc adfero, Francos, Sicambros, Neumagos, seu Troianos dicere mauiis, non Sicambriam modò, sed & Franconiam Thuringiæ partem & Brabantiam (vndeunque illa sic appelletur) vicinamque regionem possedisse, tametsi id quod in Gallia Belgica imperium habuerunt, ad ætatem vsque Clodij Comati valde instabile & varium fuerit. Quo Principe in Belgium, atque eum, qui nunc Francia dicitur, locum transuerunt. Neque me latet, quod à Saluio Brabone, Caroli Brabonis patre, de quo est in RATHERO Rege mentio facta, quidam Brabantix Ducatum per multos successores deducant: verùm quid ea de re Molanus sentiat, in Præfatione indicauit. Putarem huiusmodi Brabones, & eorum successores, Romanorum tantum fuisse Tribunos, Francorum postea socios & milites. Hæc itaque de Imperio Sicambrorum, cui ab annis propemodum nongentis Clodouæi ætate, ex parte subiecta fuerat Brabantia. Nunc ad historiam capitis primi.

AD CAP. I. MOLANI.

IS Princeps sine dubio Brabant.] Quale, & vnde in Brabantos Imperium habuerit Clodouæus, iam satis arbitror esse demonstratum. *Valentiniano namque.*] Factum hoc est sub Clodio Comato Francorum Rege, vti supra dictum est.

Qui è regia Burgundionum stirpe.] Clotildis filia Chilperici Burgundionum Ducis, à fratre Gundobaldo cum vxore necati, spectatissimæ formæ puella fuit: quam Clodouæus indotatam vxorem rogauit, ipsaque ea lege consensit, si Christianum se fore sponderet; id quod ab eo, vti promissum, ita præstitum postea non fuit: quin & Gundobaldum tanquam fratricidam sedibus expulit, regnumque eius suo Imperio adiecit. Quamobrem cum secundo Christianum se fore Clodouæus vouisset, multum sollicita Clotildis, cumque ea S. Remigius Remorum Episcopus, hominem ad fidem denique suscipiendam induxerunt. *Cum Alarico*] De pugna Clodouæi cum Alarico, quem propria ipse manu dicitur confecisse, ita ab alijs annotatum est: Clodouæum occidisse Rancharium, Alberonis Sicambri fratrem,
Clodij

Clodij Comati filium, aliosque ex eadem familia quam plurimos, ut securius regnum Francorum ad posteros suos transmitteret, neque essent, qui suum id esse, sibi que debere quererentur. Eamque ob causam etiam Alaricum eius affinem & socium subiugasse. Ut ut ea se res habeat, constat Alaricum Arrianum fuisse, ut hanc fuisse belli causam cum Annonio facilius existimem.

AD CAP. II.

BELLUM cum Cochlanico, Cochilano, Cochliario, vel tandem, ut alij, Clothilario Danorum Rege, Theodebertus Austrasie Rex Theoderico patre adhuc vivente suscepit, ideoque ad Theodeberti historiam à plerisque rejicitur. Theodericus autem fueritne ex Clothilde Clodouæi filius, an ex pellice notus, uti quibusdam placet, parum interest.

Marchionatum] Vide infra ad caput 8.

AD CAP. III.

REPOSCENS ab *Ermenfrido*.] Thuringorum, qui & Sorabi, Rege. Is cum duos haberet fratres Badericum & Bertharium; huncquidem nihil sinistri cogitantem oppressit, illum vero cum non tam facile posset, Theodericum in auxilium aduocat, cuius ope eum quoque confecit. Tum fratricida Ermenfridus fidem Theoderico datam violat, obsides occidit, & promissam, si vinceret ope Theoderici, regni fraternali semissem negat; totaque subacta Thuringia, in Theodericum copias ducit. Thuringi vero, quorum adhuc hodie regio in Germanijs est, affines erant ac socij Francorum. Erat enim Basina Thuringie Regina, mater Clodouæi: & Franci, à Thuringis iam olim contra Gothos in auxilium vocati, partem regni eorum occupabant, eisque necessitudine summa & amicitia iungebantur.

Almaricus Rex Visigoth.] Erat is Alarici à Clodouæo perempti filius; qui patre defuncto à Gallijs fugatus, Hispanias & Vasconie partem retinuit. *Fugato Godemaro.*] Gundobaldi, de quo cap. i. filio, contra quem eo nomine pugnarunt, quod pater eius, Clotildis matris sue parentes occidisset. *Auus eius Theodericus.*] Auus maternus Athalarici nati ex Amalasiuntha filia Theoderici Italiae Regis, & Eustachio Alemanno. Cæsus est ab hoc Theoderico, Ostergothorum in Italijs Rege, Boëtius, nobilis ea ætate Philosophus.

AD CAP. IIII.

SIGEBERTVS Rex.] Austrasie, Metis regni sedem habens. *Hunos partes.*] Hunni gens barbara, proprijs ad Meotim paludem relictis sedibus, duce Attila Rege suo omnem Galliam, Italiam, Germaniam, Thraciam, Constantinopolim

vsque sunt perueniati. Qui cum ab Aetio Romanorum in Gallijs praefecto in campis Catalaunicis propemodum deleti, in patriam reditum parare crederentur, conuerso itinere in Italiam irruerunt; iamque de Roma occupanda cogitantes, à S. Leone Pont. in Hungariam, ab Hunnis sic dictam, sunt relegati, vbi Attila nimia se potatione occidit, ad annum 457. *Duces Longobardorum.*] Longobardi à barbarum longitudine nomen habent. Populus ex Cimbria Belgarum peninsula oriundus, à Narsete ad vindicandam iniuriam quam à Theodora Iustiniani Imp. coniuge acceperat, in Italiam euocatus: ad tempora vsque Caroli Magni regnavit, qui ditiones eius, exulare iusso Desiderio Rege, Imperio suo adiecit.

AD CAP. VI.

PIPINVS Carolomanni.] Tungrorum & Brabantiae Ducis, vti à plerisque annotatum est; qui cum Childeberto sapienter contra Longobardos fortiterque pugnavit, Clothario Regi carus. Hinc Pipinus in antiquis quibusdam diplomatis legitur Dux Hasbaniae: & Sigillum eius insignitur fascia & cruce; quae hodie Hasbanis insignia tribui solent. Qua aetate Arnulphus Dux Austriae Mosellanae florebat. *S. Arnulphus.*] Ex matre à Clothario, quem alij Lotharium, Rege; ex patre à Clodio Comarogenuo ducit. Eius stemma, simulque eorum, de quibus toto hoc libello agitur, Principum genealogiam adiecimus ad finem harum Notationum. *Cuniberti Episcopi.*] Colonienfis, qui Dagoberto à consilijs erat.

AD CAP. VII.

IN Aula Sigeberti.] Regis Austrasiae: qui tamen aetate minori, patre tamen suadente, Clodouæo fratri Franciae regnum permisit, Austrasia contentus. *Hildebertum adoptauit.*] Hanc adoptionem, defuncto Sigeberto, tanta vi tutatus est Grimoaldus, vt Dagobertum Sigeberti filium tantum in Scotiam relegarit. Sed à Clodouæo Francorum Rege, Sigeberti fratre, victus, captusque est Grimoaldus, & Austrasijs Childericus, Clodouæi filius, Rex datus.

ANSEGISSES.] Alij Anchises, Anchigises, Ansges etiam, filius Arnulphi, frater Cleodulphi Mosellanae Ducis.

Begga.] filia Pipini à Landis, & S. Ittae, Grimoaldi & S. Gertrudis soror, cuius ratione Ansegises Grimoaldo successit.

Marchio Antuerpiensis.] Alij Clodulphum fratrem, tanquam filium seniore, Marchionem faciunt. Est autem de Marchionatus Antuerpiensis institutione non exigua inter historicos controuersia: alijs à Iustiniano Imp. contra Danos Ausberto datus esse

esse placet; alij eum ab Vitilone Theodoni filio, Bauariæ Principe, institutum dicunt. Aemilius ab Ottone 2. Imp. eius originem ducit, inque dotem datum fuisse Gerbergæ scribit. Alijs aliud placet. Fusè de eo negotio Molanus libro primo rerum Louaniensium, cap. 17

AD CAP. IX.

PIPINVS II] Ansegisi ex Begga filius. *Regis Theodorici tyrannidem.*] Theodoricus Clotharij 3. Francorum Regis filius, Childerici 2. Regis frater, Clodouai 2. nepos, Dagoberti pronepos. Hic cum Ebroinum, seditiosum hominem, Palatii sui Maiores fecisset, isque in Episcopos ac subditos passim inclementer sæuiret; à Pipino & Martino cognatis, ex Cleodulpho & Ansegilo fratribus procreatis, contra eum pugnatum est. Verum Ebroinus victor à satellite quodam Martini proditione cæsus est. Qua de re cum Pipinus & Martinus Austrasiani apud Theodoricum insuper conquesti fuissent, ille contumeliosè respondens, ab eis prælio victus est. Indeque Pipinus Franciæ quasi Regem egit, Theodoricum voluptati deditum regens.

B. Lambertum.] Traiectensem Episcopum, nota est passim historia.

AD CAP. X.

Ex Alpaide.] Pellice, quæ fundauit Canonicos & Ecclesiam Hugardiensem. Eum Plectrudis vxor legitima Pipini, viro defuncto, carceri manciparat; quod indignum putaret filium ancillæ hæredem scriptum, Theobaldo nepote præterito. Sed Martellus, rebus paullo post mutua Chilperici & Dagoberti cæde turbatoribus, astutia sua dilabatur è custodia, moxque conflato exercitu rem Francicam in quietiorem deduxit statum, ac de Plectrude egregiè sese vltus est. *Valle Carbona.*] Alij Carbonaria, nescio an Narbona potius legendum sit, aut Carbonaria.

Tantum legatione missa.] Luitprandus Carolo Martello compater, cum eò aduersus Sarracenos fortissimè pugnavit, eiusque filium Pipinum, Francorum postea Regem, apud se detinuit, capillumque pro sacrorum more succidit, ob eam rem eximie Martello carus: postea quoque Pipinum multis donatum muneribus ad patrem in Gallias remisit. Vir eximie, uti plerisque visum fuit, Catholicus: hoc vno tantum culpabilis, quod regnandi cupiditate Romam obsederit, à qua mox Caroli Martelli precibus discessit; quin & sponte Narniam & Anconam Zachariæ, Gregorij III. successori, restituit, multasque ecclesias de suo construxit.

donec tandem in acie cæsus, victoriam Pipino reliquit. Endonis fuisse filium lego. *Contra Tassilonis Ducis defectionem.*] De quo postea triumphavit Carolus Magnus, Pipini filius.

AD CAP. XIII.

Bellum contra Longobardos.] Hoc bello regnum Longobardorum, quod in Italijs 232. annis perdurauerat, finem accepit; Italia Francorum Imperio & Pontificijs ditionibus adiecta.

Abotritos] Abrotini, item Abrettini, Mysiæ sunt populi, qui significantur ne nomine Abotritorum, non satis mihi certum est.

Ductu Caroli iunioris.] Habuit Carolus Magnus tres filios, Carolum, Pipinum Italiæ Regem, & Ludouicum Imperatorem: eorum Carolus cum Bohemis pugnavit. *Nordmanni.*] Populi Septentrionales, id quod nomen ipsorum significat, à Carolo Magno sæpius bello tentati, subijci nunquam potuerunt; quoniam collectis paucis nauibus piraticam exercentes, cum eximie ditati fuissent qui se huic rei dederant, plures postea, maiori collecta classe, in Franciam soluerunt, Belgium omne, vicinamque Franciam, Pictones, Turones, Andes, Nanetum, aliaque complura deprædantes: tandem à Carolo Crasso, regni partem, in quo confiderent, acceperunt; ab Arnulpho postea Imperatore ad Louanij castrum omnes deleti. *Erutis oculis.*] Leo 3. Papa Romanus, vir sanctissimus, à Paschali Primicerio, & Campulo presbytero, dum supplicatum iret, captus, ita virgis cæsus fuit, ut nec oculi ei nec lingua reliqua esse putarentur, atque ita in monasterium ab eis detrusus: ex quo tamen erumpens, auxilio Spoletini Ducis eductus Spoletum ad Carolum Magnum contendit. Qui non multo post Romam, Leonis causam cogniturus, accessit; & Concilio coacto, singulorum, quos euocauerat, Episcoporum sententias rogare cepit. Qui cum respondissent, Romanum Pontificem à nullo Iudice, nedum laico, iudicari debere; Carolus Leonem, tactis Euangelijs innocentiam suam testatum, in fontem habuit, aduersarios morte puniturus, nisi Leonis oratione vitam eis permisisset. Inde in Imperatorem maxima populi Romani congratulatione coronatus est.

AD CAP. XIV.

POSTEA pater.] Pipini Regis Italiæ, videlicet Carolus Magnus.

AD CAP. XV.

Theodosij Augusti exemplo.] Theodosius Magnus Imp. cum Thessalonica contumeliose acceptus, ibique præfectus ciuitatis tumultu populari interfectus esset, equestre certamen indixit, populumque, qui ad theatrum confluxerat, armato milite circumdedit, atque ad quindecim hominum milia trucidauit. Inde cum

Medio-

Mediolanum profectus esset, grauitè à B. Ambrosio Mediolanensium Episcopo obiurgatus fuit: quin & ab ingressu Ecclesie repulsus, ad publicam pœnitentiam agendam sese conuertit. Publicam autem pœnitentiam solenniter agentes, ab Episcopo in die Cinerum è templo eiecti, in cinere & cilicio ante fores prosternebantur; nudis pedibus, vultu demisso, capillitio raso, intransium preces exorabant, donec feria quinta in Cena Domini Ecclesie conciliarentur. Verùm ea erat non publica solum pœnitentia, sed & solennis. Nam publica quælibet est, quæ in publico fit, & coram hominibus, vt flagellatio sui ipsius, & similia; quæ non iniungebatur, nisi pro scelere quod publicum erat, multisque offensam dabat. Eam itaque, non solennem illam, Ludouicus Imp. pro ijs quæ publicè peccasset, exemplo Theodosij dicitur subiuisse. *Bernardum Italia Regem.* Ex fratre Pipino nepotem, cuius mentio fit cap. 14. quem captum primò luminibus, mox etiam vita priuauit.

AD CAP. XVI.

CONTRA Sorabos. Sorabi, vt gens, ita & nomen peruetustum est eorum populorum qui postea Thuringi dicti sunt quorum tanta olim fuit potentia, vt proprium habuerint Regem, qui ad Mœnum vsque in Franconia dominabatur. Sed cum inter eos, & eorum confines Sueuos, perpetuè essent dissidii; Francos ex inferiori Germania, in qua tum considebant, euocatos, collocarunt in pago Herpibolensi, qui inter sese & Sueuos medijs essent. Itaque à Francis paulatim Thuringorum potentia est diminuta, & anno 524. regnum eorum à Regibus Francie sublatum. Metropolis autem Thuringorum est Erfordia. Tempore Lotharij 2. fuit Thuringia sublimata in Landtgrauatum. Ita Munsterus Cosmograph. vniuers. lib. 3. Vide ea quæ diximus in Regibus Sicambrorum, sub Cleodomiro Rege.

Quid tunc Ludouicus egerit. Lego in quibusdam historijs, Ludouicum Nordmannos ad Christi fidem perduxisse: & vt tutiores ab infidelibus essent, Frisiam illis incolendam dedisse. De quo quid sentiendum sit, ex sequentium aliquot capitum historia facillimum est intelligere.

AD CAP. XVII.

DICTVS Germanicus. Ex eo vimirum, quia ipsi in diuisione hæreditatis paternæ obuenerat regnum Germaniæ & Hungariæ: sedem verò regni habuit apud Bauaros.

AD CAP. XIX.

LVDOVICVS Imp. A Sergio Romano Pontifice in defuncti Lotharij patris locum substitutus, Lotharij fratris sui auxilio

auxilio Beneuentum ab Agarenorum seu Sarracenorum obfidi-
 one liberavit. Cuius urbis Dux Adalgisus cum postea defecif-
 set, Imperator contra eum potentissimum exercitum duxit. Eam
 ob rem Adalgisus obviam Ludouico profectus, veniam impetrat.
 Ciuitates quæ cum eo desertuerant, minimo negotio sunt recupe-
 rata. Sola Capua, cum mœnibus fideret, ad desperationem tan-
 dem obfessa peruenit. Itaque Capuenses Episcopum rogant, vt
 solenni pompa S. Germani corpus ad Imperatoris castra defe-
 rens, veniam delictorum impetrare conaretur; id quod ab eo con-
 fectum fuit. Mox Ludouicus Adalgisi suafu (quod prouincia
 omni subacta nihil copijs opus esse prædicaret) exercitum dimi-
 fit, ipseque cum paucis Beneuenti substitit. Qua reigerendæ
 oblata occasione, Adalgisus Ludouicum in somnis adortus, in
 verba sua iurare coëgit, se nūquam in Adalgisi ditiones rediturum.
 Quam ob rem missa Imperatrice de coniuratis supplicium sumfit.

AD CAP. XX.

LYDVICI fratris sui] Ludouici Germanici, de quo c. 17.

Atroces Danos.] Nordmannorum auxiliares, qui piratica
 classe intima etiam Franciæ loca vastabant: contra quos Theo-
 dorico Phrisio concessa est Hollandia, titulo Comitis.

Flandria qua paucis, &c.] Ad eam vsque ætatem Flandria, siue
 à Flandrina Lyderij Herlebecani coniuge; siue à Flamberto no-
 men acceperit; vix vllos habebat incolas præter Morinos: tota
 namque densissima silua Carbonaria, quæ pars erat Arduennæ,
 continebatur. Primus legitur Carolus Imp. Magnus littori Flau-
 drico (credo propter incursiones Nordmannicas) Lyderium Har-
 lebecanum præfecisse, ei que nemoris curam tradidisse, voca-
 seque Saltuarium. A quo tempore sublatis arboribus viæ sterni,
 ciuitates condi, & coli regio illa cœpit. Tertius post Lyderium
 Balduinus egregij roboris Princeps, vt ferreus inde etiã vocaretur,
 post multa fortiter abs se gesta, Iuditham Edulphi Regis Angliæ
 viduam, Caroli Calui filiam rapuit, & vxorem duxit. Inde
 cum coniuge Romam profectus, à Nicolao I. Papa veniam ob-
 tinuit. Pacatus etiam Iudithæ precibus Carolus pater, Comitibus
 eum dignitate exornauit. Ex hoc Balduino nati sunt multi for-
 tissimi Principes, de quibus ad cap. 4. 8. *Hoc V Visichindo Pro-*
creati censentur.] Witichundus iste è Saxonia profugus in Fran-
 ciam venit, ibique sub Carolo Caluo militauit; ac re bene gesta
 Andium Comes effectus est, tametsi plerique non Saxonem, sed
 Thuringum fuisse è Franconia natum, scribant. Genealogiam
 eius vsq; ad inuasorem regni Francici Hugonem, vide ad cap. 24.

A D

IOANNES Pont.] Nonus, patria Romanus, qui Caluam coronarat. *Iniurijs quorundam.*] Carolus Crassus & Carolomannus, Ludouici Germanici filij, defuncto patruo suo Carolo Caluo, Italiam inuaserant, Imperatoriam dignitatem ab Ioanne petentes: quam petitionem vrgebant Romani, fratres Germanos ad Imperium euocantes. Ioannes, Ludouicum Balbum eis dare conatus Imperatorem, captus in vincula conijcitur. E quibus amicorum arte dilapsus, ad Balbum in Franciam secessit, cumque Imperiali diademate donauit. *Ad quod iter dum se parat.*] Moritur Ludouicus, Agarenis in Italiam irrumpentibus: quibus cum Carolus Crassus fortiter sese obiecisset, atque Italia eos expulisset, à Ioanne Papa in defuncti Balbi locum Imperator est constitutus, vt est cap. 23.

AD CAP. XXII.

PRIMI ei obtigerunt.] Carolo Simplici pater testamento tutorem scripserat Odonem, de quo cap. 24. Sed is à Germanicis fratribus Ludouico & Carolomanno regno abstinere iustus, sub Arnulpho tandem Francis præfuit; interea Franciam regentibus tribus Ludouici Germanici filijs.

AD CAP. XXIII.

IN tanta Nordmannorum persecutione dolendum est non defuisse Principes Catholicos qui eis ad bella cadesque fenestram quasi aperirent. Nam cum Crassus Godefrido alteri Nordmannorum Duci Aegidiam Lotharij Regis patruelis filiam collocasset, eoque coniugio data in dotem Phrisia, pax firma certa que futura videretur; Hugo, Aegidiae ex Valdrada pellice frater, Lotharingiam inuadit. Verum quod se imparem Crasso non ignoraret, partem Lotharingiae Godefrido sororio, tanquam quae dotis nomine deberetur, tradit: persuadet etiam vt stipendia ab Imperatore exigat. Quae si negarentur, non dubium fore putabat, quin ex socio hostis Crassi Nordmannus efficeretur. Itaque Crassus, artem Hugonis sentiens, Godefridum ad se venientem obtruncat, Hugonemque mox interceptum luminibus priuat. Quo facto, Nordmannorum in se furorem concitauit, quos, nisi Nordmannia regni Francici parte data, pacatos sibi reddere non potuit.

AD CAP. XXIV.

QVARE Ottone deprecante.] Quem Ludouicus Balbus testamento tutorem filio suo nominarat. Erat autem Comes Andegauensis vnico seruo contentus, atque è Franconia, quemadmodum & auus Wirichindus, profugus. *Donec Ruperi posteritas*

Herit. at.] Hugo Capetus regnum Franciæ, postposito Carolo Lotharingiæ Duce, de quo cap. 38. qui patruus erat ultimi Franciæ Regis, inualit: à quo ad Vitichindum vsque talis est successio.

Vitichindus Saxo & Germanijs pro- fugus c. 20.	Robertus Comes Andegauensis c. 24.	}	Odo tutor Caroli Simplicis, Gubernator regni Fran- cici. c. 24.
			Rupertus Comes Parrhi- sienfis c. 24.]

Hugo Magnus	}	Hugo Capetus 1. Rex Franciæ	}	Robertus ante obitum patris Rex dictus, ne difficul- tas eo mortuo ori- retur.	} Henricus &c.

Balduino Flandria Comite.] Is est Balduinus dictus Caluus, ex nomine aui materni, Balduini ferrei primi Comitis filius, vide genealogiam ad cap. 48.

AD CAP. XXV.

ARNULPHVS iste, filius erat nothusex Carentana nobili formæque spectatissimæ femina, Carolomanni Bauariæ Regis, fratris Caroli Crassi, filij Ludouici Germanici, corpore robusto, & Regiam Maiestatem præferente, litteris instructus, & probè admodum Christianus. *Pacem iniit cum Bohemia Rege.*] Erat Rex ille Bohemiæ Arnulphi ex pellice filius, vocatus Zuetenbaldus vel Zuendenbulchus, quem pater Arnulphus postea Lotharingiæ Regem fecit, ipseque se etiam Regem Franciæ haberi voluit, ac cum Odone, de quo cap. 24. bellum gessit, donec tandem à Ludouico 2. Franciæ Rege meritò cæsus est.

Afflictus à minutis vermibus.] Est in historia Arnulphi, ipsum mox ubi coronatus à Pontifice Romano fuisset, Guidonem, qui Berengario Longobardiæ regnum nuper eripuerat, fuisse persecutum: qui cum Camerinum fugisset, Cæsar urbem obsedit. Vxor Guidonis, vt ingenio erat ad quidlibet audendum propenso, aulicum quendam Arnulphi multis muneribus sibi conciliat, euadendi copiam ab eo petens: qui cum id, nisi proderet ciuitatem, effici posse negaret, prodicionem promittit. Interea furorem Cæsaris vereri fingens, poculum se habere dicit, quo animi sæuiore ad iocum & lætitiã reuocarentur: hoc aulico tradit, Cæsari, qui homo erat admodum sæuus, porrigendum; ac, ne subesset suspicio, in mente capto quodam famulo suo rem experitur, qui pharmaco sumto, mox more suo in cachinum prosiliit. Aulicus itaque muneribus acceptus, Arnulpho poculum propinat, vt eius feritatẽ demulceret. Cæsar verò epoto pharmaco, veluti papauere immodicè sumto, somno se-
pelitur

pelitur tam alto, ut nullo possit strepitu excitari; tum verò expectatus nil aliud quàm mugitum pecoris more edere, ac toto corpore tabescere, à pediculis denique corrodi cœpit, atque ita mortuus est.

AD CAP. XXVII.

LVDOVICVS sine liberis decessit. Itaque Ottone Saxone, qui maximè videbatur idoneus, ætatem exulante, in Imperatorem eligitur Conradus Franciæ Orientalis seu Franconia; Dux, tanquam animi & corporis robore præcipuus, Ottone tamen summam rei gerente, cuius etiam filius Henricus Auceps Conrado successit.

AD CAP. XXVIII.

INTESTINAS & domesticas habuit turbationes.] Carolus enim, regnum inire volenti, opposuit se Robertus, Ottonis, de quo est cap. 24. frater, Nordmannorum fretus auxilijs: quem tamen Carolus Flandri, Germani, & Lotharingi copijs victis: qui cum in acie cecidisset, Carolus tamen victor tanquam victus cum Heberto Veromãduorum Comite, Roberti cognato, seu Heriberto (ut alij) hostium Duce, pacem inire voluit: qui eum pacis componendæ prætextu ad se venientem comprehendit, & Paranam adductum in Rodolphum Burgundum ius regni cedere cœgit; ibique carceribus aliquantisper detentum, tandem occidit, quod Henricus Cæsar eum liberaturus propediem diceretur.

AD CAP. XXIX.

HENRICVS iste passim apud historicos ad distinctionem reliquorum vocatur Auceps: fuisse enim scribitur venationibus & aucupijs admodum deditus. Eum Conradus, iam animam agens, Cæsareis ornamentis traditis, ut in Imperatorem nobiles reciperent, non consulebat modò, sed & obsecrabat. Cuius precibus permoti proceres in Cæsarem elegerunt: ipse verò ea electione contentus, veluti indignum se reputans, à coronatione abstinuit. Filius erat Othonis Saxonis, de quo ad cap. 27.

Carolus reddit Henric.] Fastum hoc Carolo Simplici magnam apud proceres invidiam peperit, usque adeò ut propterea ab eo ad Robertum Comitem Parrhisiensem defecisse à nonnullis scribantur, quod Carolus dicerent regnum Franciæ ad Germani obedientiam deducturum. Putatur tamen Simplex Henrico Imp. Lotharingiam ea conditione, aut ipse saltem, restituisse, ut contra Robertum Henrici præsidio defenderetur. *Arnoldum ab Hungaris.*] Arnoldus iste historicis vocatur Malus, alio nomine Arnulphus, Arnulphi Imperatoris filius, Bavariæ Dux. Is ex Hungaria à Bauaris reuocatus, bellum Henrico Aucupi parabat, quem

quem ille sua blandiloquentia ab incepto reuocauit. Est de eo etiam cap. 27. *Hungaris Franciam depopulantib.*] Hungari, cum de electione Henrici in Imperatorem intellexissent, solita sibi pendi tributa uoluerunt: idque ut melius extorquerent, in Saxoniam irruerunt, quos caede & incendio grassantes Henricus cecidit. *Vrbem Sclauorum Brennaburch.*] Legendum uidetur Brandenburch, eam namque ciuitatem Henricus memorabili obsidione victam expugnauit, & Sclauos deuicit. Sclaui autem tunc temporis ferè dicebantur quomodo olim Barbari. Nam & Bohemos & Hunnos, Gothos atque vicinas indifferenter nationes Sclauos fuisse dictos, ex Sigeberti & contemporaneorum scriptis facilè colligitur. De hac re plura ad cap. 31. annotabimus.

Donatam Rodolpho Burgundionum Regi.] Est is Rodolphus, cui Carolus Simplex, Paronæ captus, ius Franciæ resignauit, quiq; post eum regnauit. *Hungari tributum à Saxon.*] Lapsis nouem annorum inducijs, summa uirtuunt in Cæsarem Hungari, quos ille, tametsi æger, consensu tamen equo fortiter excepit. Nam cum suos pugnam inchoantes pari incessu, coniunctis clypeis Barbarorum tela excipere iussisset, mox ubi frequentiores arcum exoneratum tendere rursus ceperissent, cataphractos equites, *Kyrie eleison* magna uoce clamantes, in eos inmisit, qui totam barbarorum aciem perturbatam; exercitui cadendam dederunt. *Benedictionem Imperialem reciperet.*] Non longè diuersa ea est causa, quam legere est apud alios quosdam scriptores, ex quibus eam retulimus paulo antè, quod nimirum electione contentus, indignum se benedictione putaret.

AD CAP. XXX.

GISILBERTVS Ragnero Mosellanorum Duce, ac Ermingarda Lotharij I. Imp. filia procreatus, è recta linea descendit Troianorū Franciæ Regū: cuius maiores, cum à Merouæo patre Regia dignitate spoliarentur, Mosellanicum tamè Ducatum multo tempore retinuerunt; qui nunc Lotharingiæ nuncupationem accepit. Is Ducatus cum in Lotharingiæ regno contineretur, etiam Lotharingiæ Ducatus iam olim dictus est: & Duces Mosellani Lotharingos se uocauerunt; ut hac ratione uideantur transiisse in possessionem nominis: quò modo loquendi dicemus Ducem Italiæ; qui in Italijs Ducatui alicui præsser, v. g. Florentinum aut Ferrariensem. Estque hoc diligenter notandum; eo quod sæpius eodem tempore tres, quatuor, pluresue legamus Lotharingiæ, quin & Louanij Duces quam rationem

L nem

nem loquendi passim in vetustioribus scriptis occurrentem, scilicet pius explicat Molanus in elegantissimis, quos scripsit, rerum Lothariensium Commentarijs.

Cæterum genealogia Gisleberti, in schemate ad finem historię affixo videri potest, nihilominus quo clarior sit, breuiter eam hic annotamus. Alberoni itaque Vaubertus filius, ei Aubertus cognomento Senator, huic Arnoaldus, inde Arnulphus, de quo cap. 6. cui Clodulphus, mox Martinus, illi Lampertus, cui Loherus, cui Ferricus, qui vixit tempore Caroli Magni, ei verò Sadigerus Iustus, post quem Ragnerus, pater huius Gisleberti, omnes nepotes inuicem succedentes.

Iam verò & Gisleberto successerunt continui, primus quidem frater Ragimirus, cuius filius fuit Godefridus, de quo capite 36. apud Molanum, qui filios habuit Godefridum & Gothelonem, de quibus cap. 42. Inde Godefridus 3. Gothelonis filius, cui Godefridus 4. de quo cap. 46. Cui, deficiente stirpe, successit Godefridus Bullonæus, de quo cap. 49. & 50. quo in Syria occupato, rexit pro eo Guilelmus frater eius, à quo successerunt isti qui nunc vocantur Lotharingæ Duces. Verum ne posteriores quidem illi, hæreditate Ducatum Austriae Mosellanicæ possederunt. Nam nisi ab Imperatore constitutus nullus eorum legitimus possessor habebatur. *Subdelegauit in omni Lotharij regno.*] Hinc patet quæ ea ætate fuerit ratio Ducum, de qua pauca quædam in præfatione huius operis Molanus.

Et eum iterum Lotharingia præfecit.] Donauerat Carolus Crassus Ducatum Lotharingæ Ragnero Gisleberti patri. Carolus Simplex, dum Ragnerus cum Henrico Imp. de possessione certat, vtrumque eiicit, sibi que vsurpat. Qui cum postea cum Henrico Imp. resignasset, is morti proximus, Gisleberto Ducatum restituit, Ottoni filio Imperium legat. *Quare dubitandum non est.*] Ragnero, inquam, de Lotharingæ Ducatu cum Henrico Imp. contendente, Carolus Simplex vi rerum potitus est. Eam ob rem Gislebertus Ragneri filius, Henrici affinitate elatior, multis annis cum Simplice bellum gessit, Simplice tamen victore ad socerum in Germaniam confugit; qui cum eum Simplici conciliaffet, quietis impatiens Gislebertus, ab Imp. copias petit, quibus Carolum è Lotharinga eiiciat: Imperator pacem seruare iubet. Itaque Gislebertus ad Robertum Parrhisorum Comitem profugit, auxilia postulat, Galliam interea à Simplici imperio detrahendam monet. Ut facillè appareat Gislebertum hominem inquietissimum parum Carolo Simplici gratum fuisse.

AD CAP. XXXI.

INITIA gubernationis difficilia] Propter rebellionem Henrici fratris cum Gisilberto & Euerardo, de qua superiori capite 30. *Henricus Bauarum suspendio necauit.*] Henricus Imperatoris frater à rebellionem in gratiam receptus, primùm Lotharingiæ, mox etiam Bavarie Ducatum obtinuit, ut est cap. 32.

Contra Danos & Heneos.] Henei populi ad mare Adriaticum, nunc Treuilani Italie, & Veneti dicuntur. *Coloniam Saxonum quam eò Henricus Auceps.*] Locus ille qui etiam nunc Marchia Brandenburgensis dicitur, unde primùm atque à quibuscoli cœperit, supra indicauimus, in Richimero Sicambrotum Rege. Occasionem nimirum dederat frequens Gothorum in Saxonibus irruptio, ut qui è Saxonibus, Thuringis, atque Sicambribus quàm maximè hostium viribus excipiendis idonei viderentur, in eam oram Saxonie, Gothis proximam, duce Sunnone Richimeri filio, mitterentur. Qui cum post aliquot annos à vicinis Wandalis (quo nomine Pomerani, Bohemi, Poloni, vicinæque nationes, qui & alio nomine Sclau, censebantur) essent oppressi, eos primus quidem Carolus Magnus, inde verò etiam Henricus Auceps ad Christianam religionem traducere studuit. Ac Henricus quidem, deuictis Hunnis, eam quoque regionem Imperio subiecit, media hyeme castris in paludibus glacie rigidis collocatis, Brandenburg (quæ à Brandone, qui è Sunnonis primi Ducis stirpe descenderat, multo antè fuerat exstructa) Wandalorum sedem vi cepit. Unde non absimile verò mihi videtur, hanc urbem intelligendam esse nomine Brenna-burch cap. 29. Ceterum Henricus, quo facilius homines barbaros à feritate ad Christianam religionem paulatim adduceret, Saxonum colonias in eam deduxit, arces contra defectiones exstruxit: Otho verò Henrici filius, latius eius regionis limites produxit, Principemque, qui electoria nunc dignitate gaudet, imposuit, à ciuitate prima Brandenburgensem, à limitum conseruatione Marchionem nuncupatum. Inde iam clarum est, quod de Colonia ab Henrico eo deducta hoc capite dicitur.

Conrado Sapiente.] Erat is Sueviae Dux, bello & pace admodum insignis, ducta Luitgarda filia, Imperatoris gener.

AD CAP. XXXII.

OTHO, tametsi Gerbirga Gisilberti vidua, quæ cum Henrico filio Caprimontis castro se continebat, reclamante, fratrem suum Henricum Lotharingiæ præfecit: qui cum insolentius se gereret, à subditis eiectus, in Bauriam secessit.

L 2

AD

AD CAP. XXXIII.

SUBIUNGUNT Ottonem.] Ricuini Mosellani Ducis, qui frater Gisleberti fuerat, filium: quem Gislebertus testamento tutorem Henrici filij sui scripserat. *Ludouicus Rex Gislebertum exstinct.*] Ludouicus 4. Franciæ Rex Simplicis filius, qui Rodolpho Burgundo, ad secundum regni annum demortuo successerat.

AD CAP. XXXIV.

CONRADVS.] Ottonis gener, Sueuis, de quo supra: qui cum in bello Hungarico, nimio pugnandi ardore fatigatus, galeam aëris capiendi gratia detraxisset, telo transfixus occubuit, à Cæsare Wormatiæ honorificè sepultus.

AD CAP. XXXV.

RAGINERIVM Montensem Comitem.] Raginerius iste Comes Hannoniæ, quod Gisleberti cognatus esset, vi atque armis Lotharingiam occupare nitebatur, atque ab exterorum imperio ad veros hæredes reducere, fretus auxilio atque amicitia quam colebat cum Ludouico 4. Franciæ Rege, & Lothario eius filio successore, ad quem, cum omnibus ipse bonis spoliaretur, cum liberis Raginero & Lamperto transfugit. Ab hoc Raginero succedit linea mascula Comitum Louaniensium seu Ducum Lotharingiæ, de quibus plura inferiùs dicemus. *Junior fratrum.*] Filiorum Henrici Aucupis Imp. qui erant Otto Imperator, Henricus Bauarus & Dn. Bruno.

AD CAP. XXXVI.

DUX Godefridus.] Godefridus filius Ricuini Ducis Mosellani, Gisleberti Ducis ex fratre nepos, primus eorum est qui à pilorum frequentia Barbati nuncupatur. De hoc Duce tanta est inter historicos, posteriores præsertim, concertatio, ut multi eum è serie Ducum reiiciant: datas veterum, aiunt Godefrido Barbato priori non conuenire, sed alteri Godefrido Barbato de quo cap. 42. apud Molanum. Error ex eo natus est, quod eum in regimine Carolo Franco, & eius filio Ottoni postponent, quibus certum est Godefridum 2. Barbonem successisse; ut non mirum sit si ea data priori huic non conueniat, qui sub Brunone mortuus est. Rectè Molanus eum sub Brunone vicarium quasi Ducem constituit. Hoc Duce defuncto Lotharius Franciæ Rex armata manu Raginerij Longocollij liberos restituere conatus, in Lotharingiam irrupit: sed eum Cæsar prælio victum, perpetuò Lotharingia decedere cogit: id quod Molanus, tempore interregni Ducatus factum annotauit cap. 38. Multi totum illud interregni tempus, inter Godefridum, Carolium, & Othonem, Du-

ces diuidunt. Vt vt res habeat, toto eo tempore laborarunt Lambertus & Raginerius Longicollis, vt paternas opes cum Lotharingia recuperarent.

AD CAP. XXXVII.

ITAQUE Otto cum exercitum & Imperium.] Otto commissio cum Sarracenis Graecisque praelio inferior, fuga salutem quaesuit. Itaque nauiculam in litore nactus, remigatione se euasurum putabat. Verum in piratas incidens, cum Imperatorem esse nonnulli suspicarentur, Byzantium adducere uoluerunt. Cuius nomine, cum Sclaus quidam mercator fidelissime pecuniam promissam numeraret, Otto, clam dilapsus, Romam venit, exercitumque collegit, Sarracenos fudit, Beneuentum expugnauit, ac serpente paulatim ueneno, quod sagitta percussus in eo bello conceperat, Romae moritur anno Imperij 10. In porticu D. Petri, in Vaticano sepultus, tumulo porphyretico, qui integer adhuc illa usque uisibatur anno superiori 1591.

AD CAP. XXXVIII.

HIC EST ille Carolus cui regnum Francorum.] De Hugonis Capeti genere breuiter notauimus aliquid ad caput 24. Carolus iste filius iunior natus fuit Ludouici Franciae Regis filij Caroli Simplicis, cuius mentio fit cap. 33. frater Lotharij, qui patri Ludouico successerat: quo uita functo, cum Carolus Franciae regno inaugurari uellet, proceribus non admodum gratus, quod Germaniae Imperatori pareret, ab Hugone Capeto, tamen primo praelio victor, secundo tamen inferior ac victus, Lauduni obsessus, urbeque prodita captus, Aureliae in uinculis praeter maiore diem obiit. Ex uxore autem sua.] Alij aliter, tres nominatas a Molano proles, ex Bona Ricuini Mosellani filia, Godefridi Barbari sorore, natas uolunt: ex Agnete, Heberti Comitris Trecentis filia, Ludouicum & Carolum, Aureliae, patre capto, mortuos, susceptos scribunt.

AD CAP. XXXIX.

QUA de causa Ioannem Pontific.] Ioannem 17. Romanum. Ioannem Pseudopontific.] Ioannem, qui 18. futurus erat, Graecum. Erat autem Gregorius quintus Saxo, Bruno ante uocatus.

AD CAP. LXI.

HENRICVS Saxo.) Henrici Bauari filius, Ottonis Magni ex fratre, ni fallor, pronepos, mira uita sanctitate commendatus. Hungaria Apostolus.) Gisela Henrici soror ceteras ea aetate puellas formae elegantia facile superabat. Eam Rex Hunnorum, ob incomparabilem pulchritudinem, uxorem petijt.

Recusat Cæsar, ni Christianus esse velit. Rex, nimio puella amore captus, libenter consentit: ac, mutato nomine, ad Christum cum tota gente conuertitur. Eam ob rem Henricus Hunnorum Apostolus, apud eos primùm colit cœptus est: in Sanctorum catalogum cum vxore, quam virginem, moriens, amicis reddiderat, adscriptus.

Cæterùm vt clarior sit historia Imperatorum Saxonum, qui extra cognationem sunt nostrorum Ducum, visum est eorum genealogiam hic seorsim adicere. Itaque Ludouico Imp. Arnulphi filio, qui vltimus est stirpe Ducum Brabantie Germanis præfuerat, vita functo, in Imperatore non eligitur.

Otto Saxo, qui præ se no Imperiū reuerens, Conradum, Francon Ducem eligi curauit, cui successit	} Henricus } Auceps } Imp. c. 28 } Otonis f	} Henricus Baua } us cap. 30 32. } Henricus } Henricus Imp. } c. 41.	} Otto Imp. c. 30. } Bruno . . 35. } Ludolphus Dux Suenia, } Luitgardus habuit Con- } radum Sapientem Du- } cem meritum c. 34.	
				Conradu Imp. c. 43.

Ad hos Imperatores inuicem sibi succedentes referenda sunt omnia quæ à cap. 27. v' que ad 56. Cæsari tribuuntur. Henrico autem 5. mortuo sine liberis, Imperatoria dignitas ad Sueviae Duces translata fuit, sed quorum in historia Molani nulla fit mentio, quod in Lotharingia Godefrido Louanensi Comiti in hereditatem data, Cæsarè amplius pro Domino post Henricum 5. non agnouerit, eam ob rem nos eo quoque præteribimus.

AD CAR. XLII.

MORTVO Ottone.] De quo cap. 40. non Imperatore, sed Duce. Eius sororem Gerburgam, Caroli Ducis filiam Lambertus Longicollis vxorem habebat. Itaque Ottone defuncto, cum de tota Lotharingia, pro qua retinenda multum contra Imp. laborauerat Raginerius pater, desperaret; magnam tamen eius partem, dotis nomine quasi debitam, Francorum auxilijs occupauit. Ea à prima ciuitate diuio Louanensis est appellata.

Godefridus filius Godefridi Ardennensis.] Filij Ricuini, Ducis Mosellanæ, de quo nunc aliquoties dictum est. Hoc loco alij nonnulli Godefridum patrem istius (quem Molanus sub Brunone præfuisse scribit cap. 36.) Lotharingiam rexisse volunt. Atque inde nata difficultas & quæstio, de qua ad cap. 36. Molani. Fuit autem Godefridus de quo hoc capite 42. vir admodum strenuus, qui sub Carolo Duce, contra Capetum Franciæ ty-

rannum,

tannum, ob triplicem victoriam, triplici corona, laurea, ciuica, & murali cinctus est. Lambertum quoque Comitem Louaniensem, & Raginerium eius ex fratre nepotem egregie debellauit, quorum vterque in bello peremptus, Godefrido victoriam reliquit. *Frater verò Gothelo.*] Qui & Gozelo & Ezzo, à quibusdam, non frater, sed filius dictus; Oddonem Campaniarum Comitem Burgundiam occupare volentem vicit. Sepultus apud S. Habertum in silua Ardenna cum filia Cunegunde.

Obtinuit ab Imp. Conrado Mosellanorum Ducatum. De Mosellanorum agro seu Ducatu ex vetustis diplomatibus & historijs annoro, fuisse eam regionem quæ ad Mosellæ ripam in inferiorem vsque Lotharingiam protenditur. Quibus verò limitibus præcisè contineretur, non ausim certò pronuntiare, varijs historicis varia, fauore potius, vt apparet, quàm veritatis studio, suppeditantibus. Hoc constat, Ducatum hunc alium à Lotharingæ Ducatu, sub regno tamen Austrasiæ, postea Lotharingæ fuisse comprehensum, & ideo paulatim obtinuisse nomen Ducatus Lotharingæ.

AD CAP. XLIII.

HENRICVS Cæsar, vir sanctus, ita pudicè, tametsi legitimo in matrimonio, vixit, vt vxorem moriens virginem, qualem acceperat, parentibus redderet; illa etiam, incontinentia obiecta, candens ferrum nudis pedibus calcare in virginitatis signum non dubitauerit: vterque in canonem Sanctorum relatus. Ei in Imperio successit Conradus Franconiarum Dux, Ottonis etiam Magni pronepos, Sclauorum & Hungarorum domitor.

AD CAP. XLIV.

Vno contra duos, &c.] Scisma ortum inter Benedictum nonum, Siluestrum 3. Gregorium 6. à Sigeberto notatur, qui ab Henrico tertio pulsi, Clementem 2. Saxonem habuerunt successorem. *Quam iacturam cum grauiter tulisset*] Dicitur suffocatus à particula panis exigua, filio prius suffecto, quemadmodum ipse à patre Conrado etiam viuente in Imperium substitutus fuerat.

AD CAP. XLV.

Dum ei Mosellanorum Ducatus.] Henricus Imp. denegans Godefrido 3. Ducatum Mosellanum, quem pater eius Gothelo possederat, multiplicem ab eo passus est rebellionem. Postquam cum ipse se Imperatori dedisset, carcerem tamen ferre non posset, filium obsidem dedit: itaque liberatus ipse aliquamdiu conqueiuit, donec audita filij morte ad antiquum redijt.

AD sacra Godefridi Gibbosi bella pertinet, quod Alexander Papam à Cadolo Episcopo Parmensi eiectum restituit, & Nordmannos ad restitutionem bonorum ecclesijs ablatorum coëgit. Postea bellum cum Phrisijs gessit: quos cum perdomuisset, à sicario Phrisio peremptus est. Errorem hinc in Sigeberto annotat Molanus lib. 1. rerum Louaniensium, cap. 6. apud quem legatur, Anno 1076. Richarius in Frisonia Godefridum Ducem perimit. Corrigit, Sicarius ex Frisonia, &c. Ita namque codex Parcentis monasterij illius ferè temporis Ducem Godefridum sicarius interimit, cultello feriens per secreta naturæ, dum ad purgandam aluam in secessu sederet. Adijcit hunc sicarium, Frisonem vocatum, reperiri Gisilbertum, & scelus Antuerpiæ perpetrasse, de mandato Theoderici Domnicelli Hollandiæ, & Roberti Frisij Comitis Flandriæ, qui erat Theoderici vitricus & tutor. Cum enim Godefridus, auxiliante Wilhelmo Episcopo, Hollandiam & Orientalem Frisiam bellica manu subegisset, Theodericus à paterna hæreditate exclusus, cooperante tutore, hacratione ad suum Principatum redijt. Godefridus itaque saucius, Traiectum se duci iussit, vbi v. Kal. Martij mensis, vitæ spiritum exhalauit. Sic eo loco Molanus.

INCIDIT hoc capite rursus mentio Flandriæ Comitum, qui non cognatione solum, sed multis etiam affinitatibus Louaniensibus Comitibus iungebantur: incidet etiam sequentibus capitibus non raro. Eam ob rem visum fuit breuiter hinc oculos ponere genealogiam Flandriæ Principum, quam ex bonæ fidei historicis, quoad eius fieri potuit, & quantum ad historiam Molani facilius intelligendam opus esse videbatur, collegi. Exordium sit, primus Flandriæ Comes, *Baldwinus Ferreus*, ex saltuario dignitatem Comitis adeptus, de quo apud Molanum est cap. 20. ex Iuditha, Calui filia, vxore procreauit *Baldwinum Caluum*, de quo cap. 24. & successit *Arnulphus* fil. cui *Baldwinus* fil. illi verò *Arnulphus* fil. huic etiam *Baldwinus Barbatu* fil. cui *Baldwinus de Insulis*, de quo hoc cap. is filios habuit *Baldwinum* successorem, & *Robertum Phrisium*, de quibus hoc capite 48. *Baldwino* successit *Baldwinus de Montibus*, de quo c. 50. qui tamen Hannonia contentus, Flandriam fratri *Arnulpho* permisit, quem *Robertus Phrisius* patruus & tutor extrusit. *Robertus Phrisius* proles habuit *Baldwinum Hierosolymitanum*, maritum Clementiæ sororis Calixti 2. qui ex bello Hierosolymitano domum redijt, & *Robertum Solymum*, de quo in appendice, ad c. 52.

ad cap. 52. Filiam quoque habuit *Gertrudem*, iunctam prioribus quidem nuptijs Henrico 3. Comiti Louaniensi, posterioribus verò Alsatiæ Principi; ex qua natus est *Theodorus Alsatius*, de quo in appendice ad cap. 52. Is filium habuit *Philippum Alsatiuum*, de quo ibidem; filiam verò *Margaretam Alsatiam*, ex qua natus est *Balduinus*, de quo in appendice: qui Imperator Constantinopolitanus factus, filiam habuit *Iannam*, Flandriæ Comitem, & *Margaretam*, quæ sorore defuncta, præfuit: fratrem habuit *Henricum* qui in Imperio successit, de quo in appendice; sororem inter ceteras *Iolandam* Petro Antifiodorensi nuptam, quæ peperit *Robertum* Imp. Constant., qui filium habuit *Balduinum* 2. Imp. Constant., quem iuniorem adhuc, tutoribus malè rem gerentibus, Græci Imperio spoliauerunt. Porro ex *Margareta* Balduini Imp. filia processerunt *Guilielmus* qui in Syria rem gessit, & *Vido* Flandriæ Comes. Ex *Vidone* natus est *Robertus Bethunius*, de quo in appendice: qui cum nimia Franci tyrannide premeretur, ab eius amicitia resiliit. Hinc Flandria à Paribus Curia Gallicæ Franco adiudicatur. Missus verò *Ludouicus* Franci filius, qui patris nomine prouinciam regeret, Brugis capitur, trucidatus, quotquot in urbem recepti fuerant, Francis. Quo *Nauarræ* regnum adeptus, *Roberto* que mortuo, *Ludouicus* Rob. fil. ab oppido, in quo natus erat, *Malanus* dictus, Flandriam rex. De eodem apud *Molanum* cap. 65. Duxerat in uxorem *Margaretam* *Ioannis* 3. *Brabantia* Ducis filiam. Ab hoc Principe quænam fuerit Flandriæ Comitum successio, commodius annotabimus ad caput *Molani* 67. Hæc eo tantum dicta sunt, vt quæ de *Balduinis* hætenus occurrentibus leguntur, maxime verò quæ in appendice ad caput 52. habet *Molanus*, rectius intelligantur. Eam ob rem ab omni narratione historica secretam proposuimus Flandriæ Comitum genealogiam.

Inter *Balduinum* verò *Ierosolymitanum* & *Theodorum Alsatiuum* tres intercesserunt Flandriæ Comites, *Balduinus* *Securis* *Balduini* *Ierosolymitani* fil. & ab eo hæres institutus *Carolus* *Danorum* *Regis* filius, miraculis post mortem clarus, & *Guilielmus* *Nordmannus* *Carolo* successor à *Franco* missus, post quem *Theodorus* *Alsatius* præfuit: illos de industria omisimus, quòd nihil pertinerent ad propositum nostræ narrationis.

Cæterum *Robertus* *Phrisius*, de quo est caput hoc 48. post utramque sacram expeditionem malè succedentem, in patriam reuersus, *Gertrudem*, *Barauia* Comitis *Florentij* filiam, matrimonio sibi copulauit, quo nomine *Phrisiam* acquisiuit, suo *Sealandicas* *Insulas* possedit: quibus postea Flandriam adiecit.

SICARIUS *quidam Friso.*] Verba sunt codicis *Parcentis*, nam, in Sigeberto locum esse mendosum, supra c. 46. notatum est.

Rex Henricus.] Imp. quartus eius nominis, ob vitæ impunitatem & scelera à communione fidelium separatus, mox poenitens absolutus. Inde iterum excommunicatus, ab Henrico filio dignitate priuatus, Leodij moritur, cuius corpus quinquennio Christiana caruit sepultura.

Godefrido Gibbero Duce occiso, cum prolem nullam reliquisset superstitem, quidam ad Eustachium Bullonæum Comitem, cui Itta Gibberi soror matrimonio iungebatur, Ducatum Lotharingie transferunt: quamquam verisimilius sit, ea, quam Molanus hoc & superiori capite describit, ratione, ad Godefridum Bullonæum Eustachij filium deuenisse: ita enim historici propemodum omnes. Erat autem Eustachius Bullonæus paterno genere à Flandriæ Comitibus, materno à Carolo Caluo oriundus, ipse Bononiæ Gallicæ Princeps, cuius frater Guilielmus Episcopus erat Parthisiensis, & Regis Cancellarius.

PETRUS *Eremita.*] Ambianensis, vir nobilis, prima ætate rei militari deditus, tamen si litteris apprimè imbutus, sed corpore deformis, ac breui statura, completis pubertatis annis, ex mo se deuouit, transactoque aliquanto tempore, Ierosolyma inuisanda studio diuinitus impulsus est, paupertate uariique cultu inter Barbaros securior omnia pia loca lustrauit, nostrorum considerauit cædes, impiorum vires, vrbes, animos didicit. Edoctus deinde à Simone Ierosolymitano Patriarcha litteras ad Pontificem Romanum defert, quibus Christianos cohortari cupiebat, vt Ecclesiæ Orientali piæque ciuitati propemodum delictæ opem ferrent. Urbanus itaque Papa litteris hæc acceptis à Petro Synodum Claremonti celebrauit, de qua Molanus hoc capite.

Nam Henricus Imp. in acie existens] Propter multa egregie præstita, maximè verò Romæ expugnationem sibi creditam, Godefridum, ab Henrico Imperatore Cunrado successorem datum, atque in Ducatu, qui iure quodammodo ei debebatur, confirmatum esse legimus. *Baldwinus de montibus.*] Eiusgenus explicauimus in Comitibus Flandriæ. *Baldwinus de Burgo.*] Godefridi Gibbosi ex sorore Bertha nepos, quemadmodum Godefridus Bullonæus ex Itta.

ROBERTVS II.] De hoc Roberto, & sequentibus in appendice Principibus, vide genealogiam Comitum Flandriæ ad

cap. 48. *In primis Fulconi socero*] Balduino à Burgo tertio Ierosolymorum Regi successerat Fulco Andegauensis . eum secutus est Balduinus 3. cui frater Almericus , inde Balduinus 4. quem Balduinus 5. qui cum iunior adhuc esset , à vitico extrusus est : quo regnante Ierosolyma post 88. annos Christiana , rursum in potestatem Barbarorum deuenit.

AD CAP. LIII.

DEFUNCTO Godefrido Bullonio , & Balduino Ierosolymorum Rege electo , Gulielmus eorum frater procuratorio nomine Lotharingiam administrabat : qui cum non multo post diem obiisset , Henricus Limburgensis filius , qui rem gerere inceperat in Lotharingia inferiori , reliquis fratribus , maximè verò Theodoro , in alia Ducatus parte hæreditatem aduente , tandem ab Henrico v. Imp. è Ducatu eiectus est , & Lotharingia hæctenus beneficiario iure possessa , Godefrido Louaniensi in hæreditatem data fuit.

AD CAP. LIV.

HENRICVM *exduci filium*] Vide alios quosdam historicos , hunc Henricum , filium Molano , ipsum & patrem existimare Guielmi Bullonij filium . Vt tamen cum Molano sentiam , pluribus adducor argumentis.

AD CAP. LV.

DUCATUS Lotharingiæ , qui multo iam tempore beneficiario iure possidebatur , Godefrido Louaniensi in hæreditatem datur . Henricus enim v. Imp. cum quo Godefridus in Armenia captiuus fuerat , cum masculam ex vxore prolem nullam suscepisset , Godefrido filia Sophia collocata , eam quam poterat Imperij partem in dotem dedit . Quænam autem ea Lotharingia fuerit , quibus finibus contenta , non vsque adeò certum est . Mosellanum namque Ducatum , qui nunc Lotharingia dicitur , etiam ætate suos habuisse Principes historici tradunt : inferiorem verò Lotharingiam , quæ Brabantia finitimisque regionibus continetur , vt ab Imperatore in dotem acciperet , ridiculum videtur esse : eam enim iam antè fratri succedens , Comitatus Louaniensis nomine possidebat . Nisi dicendum fortasse videatur , tunc primùm Comites Louanienses pacificos sui Comitatus ab Henrico v. donari , possessores factos fuisse .

Comitatus autem Louaniensis , qui sub Ottone I. initium cepit à Lamberto Longicollio , vt ad caput 42. annotauimus , postea verò Brabantiæ Ducatus est appellatus , iisdem ferè , quibus nunc , Brabantia limitibus continebatur : nisi quòd Marcham Imperij nondum Louaniensis possideret . Semper autem in hoc
intenti

intenti fuere Louaniensēs Comites, vt totam Lotharingiam sibi iure quodam debitam possiderent. Eam ob rem perpetuum fere ad tempora vsque Godefridi cum Imperatoribus bellum gesserunt, quin & insignia Lotharingiæ, tanquam veri eius regionis Duces, vsurpauere, scutum fascia diuisum. Nec video cur non ab Ottone Caroli Franci filio, de quo est cap. 40. Molani, pro Ducibus Brabantia numerandi sint Louaniensēs Comites, nisi quod pacifici nondum essent possessores, quin & inuis Imperatoribus regionem Imperio subditam retinerent, donec totus Lotharingiæ Ducatus, Godefrido Louaniensi Comiti in hæreditatem datus est.

Ceterum res erit ab hac historia minus aliena, si pauca quædam de Comitum Louaniensium successione annotaui. Itaque Raginerius Longicollis, Haginöensis (qui nunc Hannonia) Comes, Gisilberto, Lotharingiæ Duce, consanguineo defuncto, Lotharingiam sibi deberi, neque exteris esse concedendam dicebat: verum ab Imperatore spretus, prædas agere, in Lotharingiam armata manu excurrere, totumque regnum Lotharingiæ populari cepit. Eam ob rem à Brunone Archiduce comprehensus, bonis omnibus exutus, in exsilium mittitur. Is cum duos haberet filios, Lambertum & Raginerium; ij ad Lotharium Franciæ Regem confugerunt. Cuius auxilio cum sæpius paternum Comitatum recipere frustra tentassent, decimo octauo demum exsilij anno, superiores euaserunt: ope nimirum Hugonis Capeti Franciæ postea Regis, cuius filiam duxerat Raginerius, & Caroli Franci Lotharingiæ Ducis, cuius filia Gerbirga vxor Lamberti nunc esse cœperat. Itaque cum Otto Dux Lotharingiæ, Caroli filius, Gerbirgæ frater, sine liberis discessisset, Ducatum verò S. Henricus Imp. Godefrido Ardennensi dedisset, Lambertus Gerbirgæ maritus, homo bellicosus, dotis vxoris nomine magnam Lotharingiæ partem, inuito Imperatore, vi & armis retinuit, eam videlicet, quam ipse vocauit Comitatum Louaniensem. Quam rem cum S. Henricus Imp. egerrimè ferret, Lamberti tamen virtutem potentiamque vereretur, dissimulandum potius quam bello repetendum Comitatum existimauit.

Hinc Lambertus Longicollis primus Comes Louaniensis: eo vita functo (cecidit enim in eo bello, quod pro fratre Raginerio contra Godefridum Hannoniam populantem gessit) Comitatum rexit cum matre. Henricus 1. cuius filia Mechtildis ex Eustachio Bononiensi genuit Eustachium Bullonæum, patrem Regum Ierosolymitanorum. Occisus Henricus domi suæ à capto quodam Hermanno, successorem habet *Ottone*, filiolum,

Lambertus
Longicollis
1. Comes Louaniensis.

Henricus 1.
Comes Lou. 2.
Otto 3. Comes.

cui mox vita sancto successit *Baldricus*, qui & *Lambertus 2. pa-*
Comes 4.
 truis, Collegij Canonorum S. Petri Louanij, & S. Gúdulæ
 Bruxellis institutor. Is in bello quod contra Henricum Imp. ge-
 stum est apud Flandros, Tornaco defendendo præfectus, ab Imp.
 urbem expugnante occisus est. Successorem habet *Henricum 2.*
Comes 5.
 fil. qui post se reliquit duos filios successores, ex Adela sorore Du-
 cis Thuringiæ, *Henricum 3.* qui uxorem habuit Gertrudem, fi-
 liam Roberti Phrisij Flandriæ Comitis, quæ, dum ipse Tornaci
 prouocato ad singulare certamen nobili quodam occisus est, nu-
 psit Alsatia Landgraffio Theodoro, ex qua suscepit Theodorum
 Alsatium Flandriæ Comitem. Successit in Comitatu *Godefridus 1.*
Comes 6.
Godefridus 1.
 dus, de quo cap. 55. frater Henrici 3. cuius tempore cum rebel-
 lio Henrici Limborgenfis Ducis incidisset, Imperator Ducarum
 Lotharingiæ Godefrido in hæreditatem dedit: filiam quoque
 uxorem ei permisit, & grauissima quæ multis annis inter Comi-
 tes Louanienses & Imp. vigeant diffidia sustulit. Hinc ma-
 nifestum est quomodo sit intelligendum quod ex fide vulgaris hi-
 storiz notauit Barlandus, Godefridum Barbarum Brabantiam
 terram ab Arduennæ Principibus occupatam (dono scilicet Im-
 perij, non vi) primùm recuperasse. Quid verò tribuendum sit
 historijs istis vulgaribus, quas mendacijs plenas esse passim Mo-
 lanus in Commentarijs rerum Louaniensium ostendit, alijs iu-
 dicandum relinquo. Lazijs verò, doctus alioquin historiogra-
 phus, quàm in Comitibus Louaniensibus aberrauerit, pluribus
 recenset Molanus. Porrò Godefridus vt viribus, ita etiam pic-
 rate maximus, multis accessionibus dotauit Cœnobium nouum
 in Comitatus Louaniensis loco qui dicitur Affligem, ædificauit
 Vlinderbecum & Parcum, hanc Præmonstratensis, illam S. Bene-
 dicti ordinis Abbatias. Erexit Præposituram capellæ Bruxeilen-
 sis, amplissimè dotauit cellam S. Trudonis, Aduocatum se præ-
 stitit cellis de Gemblaco & Niuigellensi, aliaque egit complura
 tanto Principe digna. Mortuus anno 1140. Sepelitur in Affligem-
 nensi cœnobio. Præter Sophiam, Henrici v. Imp. filiam, aliam
 legitur habuisse uxorem, Clementiam Calixti i. pp. sororem.
 Fratrem quoque habuit Alberonem ex Canonico Metensi Leo-
 diensem Episcopum, virum iuris vtriusque professione & san-
 ctitate clarissimum, vt ex Placentio citat Molanus.

AD CAP. LVI.

HENRICO Comite Louaniensi, filio Godefridi Magni
 ad vitam monasticam translato, Dux Lotharingiæ factus Go-
 defridus 11., in ipso suæ gubernationis exordio bellum cum Hen-
 rico Limburgensi exduce gessit. Interea quoque inuasit eum
 Wal-

Waltherus Berthouts Dominus de Grimbergen : sed mortuus
mox Godefridus I I. , succedit Godefridus I I I. vnius anni puer,
procreatus ex Luitgarde sorore Conradi Imperatoris.

AD CAP. LVII.

H V N C passim historici vocant Godefridum in cunis : habent
enim vernaculæ Brabantorum historiæ , Ducem hunc , cum puer
adhuc esset , in cunis ad exercitum , qui contra Dominum Grim-
bergensem conscriptus erat , delatum , victorem fuisse . Vxorem
adultus duxit Margaretam , filiam Henrici exducis , qua occasio-
ne conquieuit Limborgenium in Brabantinos odium , ex eo con-
ceptum quòd Godefridus Magnus Henrici Ducatum ab Im-
peratore donatum accepisset . Adultus etiam Godefridus à Co-
mite Flandriæ requiritur , vt Ducatum abs sese in feudum releua-
ret , quòd tutores id promississent . At ille exsertum Comitum gla-
dium tradens , huic , inquit , gladio prius ceruicem subiecero ,
quam Ducatum tam nobilem à Comite releuariam . Ita Molanus
lib. I. rerum Louaniensium cap. 7. *Henricus filius eius militæ
effectus est.*] Quid ea ætate fuerit esse militem , docet Molanus
in præfatione huius operis . Præter hunc Henricum alios Gode-
fridus habuit liberos , inter quos Albertum Martyrem Episco-
pum Leodiensem . Et ex Inania altera coniuge , Wilhelmum
de Peruveto , primum Baronem de Peruveto .

Condidit Godefridus hic ciuitatem Siluæducensem , quam
multis privilegijs ornauit , vt est apud Dynterum . Ea de re circum-
fertur versiculus numeralis , *Godefridus Dux è silua fecit oppidum.*

AD CAP. LVIII.

B E L L V M Grimbergense confectum fuisse opera Comitris
Flandrensis , atque ob eam rem tutores Godefridi spondidisse
Ducatum Lotharingiæ Flandris Comitibus feudatarium fore ,
notatum à quibusdam fuit .

Circa hæc ferè tempora frequentes fiebant ab Europæis Prin-
cipibus in Asiam expeditiones . Illa sanè quæ D. Bernardi Cla-
ræuallensis Abbatis opera excita fuerat innumerabilis propemo-
dum ad sacram militiam multitudo , cui se Conradus 3. Cæsar
ductorem adiunxit , insigni Græcorum fraude interijt . Summa
erat in castris inedia , panis certatim militi conquirebatur , quem
cum Imperator Constantinopolitanus , gypso permixtum vendi-
disset , plures veneno Christianos peremit , quam bello Sarraceni
superare potuissent . Ita Agarenos potius Imperio potiri , quam
Latinos Christianos in Asia Reges esse , semper Græci cupiuerunt .

AD CAP. LIX.

H E N R I C V S primus , pugnacissimus Brabantiæ Dux , cum

ex nu.

ex nuptijs Frederici 2. Imp. reuenteretur, Colonie vita decessit. Inde Louanium uetus, in medio chori sepultus est, ubi carminibus adscriptum in tumulo legitur Epitaphium:

*Hic primus iacet Henricus Dux nomine quartus,
Cui coniux bina, Machtild prior, inde Maria:
Prolem septenam genuit prior, ultima, binam,
Brabantinorum Dux, regni Marchio, morum
Regula iustorum speculum, vindicta malorum,
Flos patria, pax Ecclesia, clypeus uiduarum,
Spes uenia, uas munditia tutela minorum.*

Anno Domini M. c. c. x. x. v. nonis Septembris obiit Henricus 1. v. Dux Lotharingæ, bonæ & piæ memoriæ. Viuens ualensque construi fecit domum religiosarum in Banco in suburbij Louanensium. Eius item auxilio fundata est congregatio Canonicorum Regularium ecclesiæ S. Gertrudis in Louanio. Machtildis uxor 1. filia fuit Matthæi Comitis Boloniæ, si Barlando credimus, Maria, Philippi Gallorum Regis filia, ut est in codice Parcensi. Filiam Henricus habuit Mariam, Othonis 4. Imp. coniugem, unde est in Philippeide ea ætate scriptum:

*Terris in primis nostros Comes ille Louani
Henricus, socer & miles nunc factus Otonis,
Innumerus cum Brachbantis, quo senior alter
Vix usquam est populus, bello aut assuetior armis.*

Alias habuit Geldriæ Lossensis patriæ, Hollandiæ & Cliuiz ex matrimonio Comites filias, quæ nobilissimam ei nepotum seriem producerunt, de quibus plura Molanus libro 1. 1. rerum Louanensium.

AD CAP. LX.

HENRICVS 2. qua pietate & humilitate cum magnitudine animi coniuncta præditus fuerit, multa sunt quæ testantur nam ut ea omittam quæ pluribus uerbis de tanto protectore & benefactore narrat Chronicon monasterij Villariensis, in figure præbuit humilitatis & modestiæ exemplum, cum Innocentius 4. post Fredericum 2. Imperatorem Imperio exutum, ad Henricum datis literis Imperij dignitatem obtulit: quam ipse, sua contentus fortuna, recutauit, & Guilielmum Hollandiæ Comitem, suum ex fratre nepotem Pontifici commendauit.

Ludouicus Thuringia Landgrauus.] Alibi uideo eum uocari Hermannum. Inter ceteras uerò Henricus 2. Dux filiam habuit Beatricem, nuptam Guilhelmo Flandriæ Comiti, Margareta filio, Balduini Imp. nepoti. Filium habuit Henricum Thuringiæ Landgrauum. Filia suæ Margarete ædificauit Abbatiam

tiam

tiam Vallis Ducis in Comitatu Louaniensi : quod uouisse eum scribit Chronicon Villariense , ut masculam prolem consequeretur , quæ in Ducatu succederet.

AD CAP. LXI.

HENRICVS 3. primus ex Louaniensi , Brabantiae Dux, mutato nomine uoluit appellari. Sepultus est Louanij, in cenobio Prædicatorum, quod ipse struxit atque dotauit. Vxor Aleidis, Ducissa Burgundiæ, viro in ipso ætatis flore defuncto, in fundo Prædicatorum domum ædificauit, quam à Priore ad vitam suam vno denario (ut ipsamet loquitur) conduxit, ut pijs orationibus in ecclesia à viro ædificata, ad eiusdem tumultum vacare posset. Exstruxit ipsa monasterium sororum ordinis Prædicatorum. Exstant epistolæ Thomæ Aquinatis ad hanc Ducissam, atque ipsius rursus ad D. Thomam.

AD CAP. LXII.

REFERT Thomas Cantipratensis lib. 2. Apum cap. 43. de Aleide Ducissa in hæc verba : Ducissam Brabantiae Aleidem, antequam Dux nobilissimus Henricus eam duceret, per Physicum patris Ducis Burgundiæ prænouisse, ipsa referente audiuius, quod primo conceptu vix nato & baptizato priuaretur, secundo verò debili, cæteris postmodum lætaretur. Hæc ille. Certè Henricus 4. cum octo annis sub tutela matris rerum summam administrasset, præ debilitate Ioanni fratri Ducatum cedere coactus est. Quam resignationem, tanquam Domini Waltheri Berthous Domini Mechliniensis fraude extortam, Louanienses Duce Arnoldo Domino de Wescmale armis impedire conati sunt: sed eis cum dedecore cæsis, Ioannes sine contradictione susceptus est.

AD CAP. LXIII.

IOANNES primus fratrem suum Godefridum Dominum de Verſon multis auxit priuilegijs & bonis, ut est in diplomate quodam Teutonico, quod in historiam Louaniensium translatum Molanus. A quo Godefrido exorti sunt Duces Arschotani, teste eodem Molano. Vxorem habuit Ioannes Margaretam filiam Philippi Franciæ Regis, qui filius erat S. Ludouici: alteram quoque Margaretam, filiam Guidonis Flandriæ Comitis. Filiam Margaretam, Pontificis impetrata venia, collocauit Henrico Comiti Lutemburgensi: postmodum Imperatori, consanguineo suo, Mariam Comiti Sabaudia desponsauit. Margareta ex Henrico Imperatore progenuit Ioannem Bohemiæ Regem, patrem Caroli 4. Imp., Wenceslai Ducis Brabantiae, & Henrici Marchionis Morauia. Ioannes 1. sexto post victoriam Woringiensis anno, Barrum ad nuptias Angliæ Regis & Ducissæ Barrensis pro-

sis profectus, in hastiludio letale vulnus in musculo brachij accepit. Percussori venia data, Ecclesiasticis munitus Sacramentis, obiit anno ætatis suæ 41. Corpus Bruxellas solenniter illatum est in ecclesiam Fratrum Minorum.

AD CAP. LXIV.

IOANNES 2. ex Margareta filia Eduardi Regis Angliæ, genuit Ioannem 3. successorem. Multum abhorrebat hic Princeps à bellis, quæ tamen cum effugere non potuit, magno animo gessit: quibus etiam terram Wæssenbergensem, & montem S. Gertrudis suis ditionibus adiecit.

AD CAP. LXV.

IOANNI 3. adhuc puero vxor datur filia Comitis Ebroicensis Ludouici, qui patrem habuit Philippum Franciæ Regem tum adhuc supersitem. Ex qua suscepit 3. filios immatura morte sublatos, filias quoque Ioannam, quæ patri successit, Mariam Geldriæ Comitem, & Margaretam Ludouico Flandriæ Comiti iunctam. *V Vilhelmus de Rode.*] Sepultus est Louanij apud Prædicatores, vbi ad eius monumentum legitur carmen:

*Miles V Vilhelme de Rode mors sepeliuit,
Te, cuius multas acies audacia fregit,
Tu vice terrena Pruscos insignis adisti,
Et semel ad Christi tumulum propria sub habena.*

AD CAP. LXVI.

IOANNA & Wenceslaus coniuges proauum habuerunt Ioannem primum: quamobrem dispensatione Pontificia opus fuit vt matrimonio locus esset. Priorem habuit Ioanna maritum, Guillelmum 4. Hollandiæ & Hannoniæ Comitem in Frisia mortuum; posteriorem, viuentem adhuc patre, Wenceslaum,

AD CAP. LXVII.

IOANNES 3. Brabantia Dux ex sex prolibus coniugatis nullum post se reliquit nepotem, præter vnicam Margaretam Ludouici Flandriæ Comitis, & Margarietæ filiam. Ea nupti tradita Philippo Audaci Burgundiæ Duci, fratri, filio, patruo Regis Franciæ, tres peperit filios; Ioannem Ducem Burgundiæ; Antonium, quem Ioanna Wenceslai, vidua, plusquam octuagenaria, de consensu trium Statuum Gubernatorem Brabantia constituit; & Philippum Comitem Niuernensem. Tres etiam genuit filias; priorem sine prole mortuam; alteram Wilhelmi Ducis Bauariæ vxorem, quæ peperit Iacobum Ioannis 4. Ducis vxorem; & tertiam nuptam Amadæo Duci Sabaudia, qui in Basileensi Synhodo postea Papa fuit electus. Mortua igitur sine liberis Wenceslai Ducis vidua, Antonius patriæ Gubernator, cognatus,

M

cognatus,

cognatus, fratre Ioanne dissimulante, in Ducem electus est. Is ex priore coniuge Iana Comite sancti Paulli, duos genuit successores: per secundam, quæ Ducissa erat Lutcenburgenfis, eundem Ducatum acquisiuit. Demum à Rege Franciæ contra Anglos in subsidium vocatus, occubuit in clade Blangiaceuti, cum fratre Comite Niuernensi, & multis alijs, in ferijs S. Crispini. Sepelitur Furæ apud priorem coniugem.

AD CAP. LXVIII.

IOANNES 4. præhabita dispensatione, vxorem accepit Isobam, Wilhelmi Ducis Bauariæ filiam, de qua carmen:

Infelix mulier, quare variata cubile,

Bis dicor thalami destruisse fidem:

Partibus opposui vires, ter mille Britanni

Me propter gelidæ succubuereneci.

Obijt nobilis Dux Ioannes 4. anno 1427, in Cæna Domini, Sepultus Furæ.

AD CAP. LXX.

PHILIPPVS Bonus.] Sub Ioanne 4. Brabantia protector. Eius pater Ioannes Burgundio (de quo ad cap. 67.) hac ratione Antonio fratri iuniori se, ius ad Brabantia Ducatum cesserat, ut si eius nepotes absque liberis vita fungi contingeret, filios suos nepotæ sue Duces esse oporteret. Quamobrem, defunctis sine prolibus Ioanne 4. & Philippo 1. Antonij liberis, iure ad Philippum Bonum Ioannis Burgundi filium successio pertinebat. Qui tantarum accessione dirionum, Burgundiam, Lotharingiam, Brabantiam, Limburgum, Flandriam, Hollandiam, Zelandiam, Frisiam, aliasque prouincias prudentissimè rexit. Et cum tres habuerit coniuges, ex tertia demum Isabella Regina Portugallia Carolum genuit hæredem. Filios interim habuit Philippum & Dauidem, Traiectenses Episcopos, & Antonium vulgò dictum Magnum nothum.

AD CAP. LXXI.

CAROLVS Audax tres habuit vxores: priorem filiam Caroli 7. Regis Gallia; alteram filiam Ducis Borbonij Caroli, ex qua genuit Mariam; tertiam sororem Eduardi 4. Regis Anglorum. Hic Princeps post multa bella fortiter gesta, semper victor, vinci nescius, secundò subacta Lotharingia noua, Nanceio eius regionis capite, vi capta, iterumque ablata, duobus prælijs ab Heluetsijs victus est, proditione Campobassi militis Itali: qui cum dehortaretur ab occupanda Lotharingia, colaphum à Duce acceperat. Ipse Dux posteriori prælio occisus, inter cadauera vix agnitus ab hoste in ecclesia Nanceiana ad altare S. Georgij sepultus est.

NOTAE.

AD CAP. LXXII.

CAROLO Duce occiso, Maria vnica defuncti haeres, Maximiliano Austriaco filio Frederici Imperatoris, cui à patre Treuiris fuerat desponsata, nupsit. Qua ratione Ducatus Lotharingae ad Austriacos transijt.

AD CAP. LXXIV.

CAROLVS V.] Potentissimus & pijsimus Christiani orbis Monarcha, Gandavi in lucem editus est anno Domini 1501.

Atque hic sit modus tandem notarionibus earum rerum quae ad rectè intelligendam Ducum Brabantiae militiam sacram pertinere videbantur.

FINIS.

M 2